

**VANHEMPIEN PERFEKTIONISMIN JA TUNTEIDEN SÄÄTELYN YHTEYDET
LASTEN KALTOINKOHTELUUN COVID-19-PANDEMIAN AIKANA**

Laura Rintelä
Lotta Ristolainen
Pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Kesäkuu 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Psykologian laitos

RINTELÄ, LAURA & RISTOLAINEN, LOTTA: Vanhempien perfektionismin ja tunteiden säätelyn yhteydet lasten kaltoinkohteluun COVID-19-pandemian aikana

Pro gradu -tutkielma, 37 s.

Ohjaaja: Matilda Sorkkila

Psykologia

Kesäkuu 2023

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkasteltiin vanhempien perfektionismin ja tunteiden säätelyn yhteyksiä lasten kaltoinkohteluun COVID-19-pandemian aikana. Tutkimus toteutettiin osana Jyväskylän yliopiston Vanhemmuuden voimavara- ja kuormitustekijät poikkeusaikana (*VoiKu-COVID-19*) ja Resilientti koulu ja koulutus (*EduRESCUE*) -tutkimushankkeita. Tutkimuksen osallistujina oli 1090 suomalaisvanhempaa eri puolilta Suomea ja heistä suurin osa oli äitejä (88 %). Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella keväällä 2020. Analyyseissa käytettiin hierarkkista lineaarista monimuuttujaregressioanalyysia.

Tutkimustulosten mukaan vanhempien sosiaalisesti määräytyvä perfektionismi oli yhteydessä korkeampaan lasten kaltoinkohteluun. Lisäksi sekä vanhempien itseen kohdistuva että sosiaalisesti määräytyvä perfektionismi olivat yhteydessä lisääntyneeseen tukahduttamisen strategian käyttöön tunteiden säätelyn keinona. Tunteiden säätelystrategioista taas vanhempien käyttämä kognitiivinen uudelleenarviointi vähensi molempien perfektionismin muotojen vaikutusta kaltoinkohteluun ja toimi siten lasten kaltoinkohtelulta suojaavana tekijänä.

Tutkimuksen avulla saatiin tietoa suomalaisvanhempien tunteiden säätelyyn ja perfektionismiin liittyvistä tekijöistä sekä niiden yhteyksistä lasten kaltoinkohteluun pandemian aikana. Tämä tutkimus tuo uutta tietoa perfektionismin suorasta yhteydestä kaltoinkohteluun sekä tunteiden säätelyn muuntavasta vaikutuksesta perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen COVID-19-pandemian kontekstissa. Näitä tutkimustuloksia voidaan hyödyntää interventioiden sekä vanhemmille suunnatun tuen suunnittelussa. Esimerkiksi perfektionismiin taipuvaisten vanhempien itsemyötätuntoa kehittämällä voidaan pyrkiä alentamaan heidän korkeita vaatimuksiaan itseään kohtaan ja siten myös vaikuttamaan kaltoinkohtelun riskiin. Erityisesti suojaavien tekijöiden selvittäminen on merkityksellistä, jotta voidaan yhä paremmin ennaltaehkäistä lasten kaltoinkohtelua ja sen haitallisia seurauksia lapsen hyvinvoinnille. Kognitiivinen uudelleenarviointi oli tutkimuksessa merkittävä suojaava tekijä, jonka tukemiseksi vanhempien ja lapsiperheiden kanssa työskentelyssä voidaan hyödyntää esimerkiksi voimavaralähtöisiä työskentelytapoja. Vanhempien tukeminen voimavarojen tunnistamisessa voi edistää kognitiivisen uudelleenarvioinnin kaltaisten joustavien tunteiden säätelystrategioiden käyttöä.

Avainsanat: perfektionismi, tunteiden säätely, kaltoinkohtelu, COVID-19-pandemia

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Department of Psychology

RINTELÄ, LAURA & RISTOLAINEN, LOTTA: Parental perfectionism, emotion regulation and child maltreatment among Finnish parents during the COVID-19 pandemic

Master's thesis, 37 p.

Supervisor: Matilda Sorkkila

Psychology

June 2023

The aim of this study was to examine the associations between perfectionism, emotion regulation and child maltreatment among Finnish parents during the COVID-19 pandemic. The study was conducted in the University of Jyväskylä as a part of Vanhemmuuden voimavara- ja kuormitustekijät poikkeusaikana (*VoiKu-COVID-19*) and Resilientti koulu ja koulutus (*EduRESCUE*) -research projects. The participants were 1090 Finnish parents from various regions of Finland (88 % mothers). Internet survey was used to gather the data in the spring of 2020. To analyze the data, we used hierarchical linear multivariate regression analysis.

According to the results, socially prescribed perfectionism among parents was associated with increasing child maltreatment. Moreover, parents' self-oriented perfectionism and socially prescribed perfectionism were both associated with the increasing use of suppression to regulate one's emotions. In addition, the parents' use of cognitive reappraisal was a protective factor from child maltreatment.

This study provided information about the factors of Finnish parents' emotion regulation and perfectionism and their associations with child maltreatment during the COVID-19 pandemic. This study also provided new information about the direct associations between perfectionism and child maltreatment as well as the moderating effect of emotion regulation on the relationship between perfectionism and child maltreatment during the COVID-19 pandemic. This information can be used to plan interventions and support for parents. For instance, improving the self-compassion of perfectionistic parents could decrease the high standards they set for themselves, and thus lower the risk of child maltreatment. Especially, examining the protective factors for child maltreatment is important to better prevent maltreatment and its detrimental effects on children's wellbeing. In this study, cognitive reappraisal was a significant protective factor from maltreatment and resource-oriented methods can be used to support the use of this emotion regulation strategy. Helping parents to recognize their resources can improve the use of cognitive reappraisal and other adaptive emotion regulation strategies.

Keywords: perfectionism, emotion regulation, child maltreatment, COVID-19 pandemic

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
1.1 Perfektionismi ja vanhemmuus	2
1.2 Vanhemmuus ja tunteiden säätely	4
1.3 Kaltoinkohtelu	6
1.4 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite	10
2 MENETELMÄT	11
2.1 Aineiston kuvaus	11
2.2 Mittarit ja muuttujat	13
2.3 Analyysimenetelmät	14
3 TULOKSET	15
3.1 Vanhempien perfektionismin yhteydet lasten kaltoinkohteluun	16
3.2 Vanhempien perfektionismin yhteydet vanhempien tunteiden säätelystrategioihin	17
3.3 Tunteiden säätelyn muuntava vaikutus vanhempien perfektionismin ja lasten kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen	18
4 POHDINTA	22
4.1 Perfektionismin yhteydet kaltoinkohteluun	23
4.2 Perfektionismin yhteydet tunteiden säätelystrategioihin	24
4.3 Tunteiden säätelystrategioiden muuntava vaikutus perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen	26
4.4 Tutkimuksen vahvuudet, rajoitukset ja jatkotutkimusaiheet	27
4.5 Johtopäätökset	29
LÄHTEET	31

1 JOHDANTO

Vuonna 2020 maailmanlaajuinen ja odottamaton COVID-19-pandemia rantautui myös Suomeen muuttaen radikaalisti ihmisten elämää sekä turvallisuuden tunnetta. Yksilöiden jaksamisen sekä terveyden lisäksi huoli nousi nopeasti myös lapsiperheiden hyvinvoinnista (ks. esim. Klemetti ym., 2021; Särkelä & Siltaniemi, 2020; Tiili ym., 2020). Elämän keskittymisen kodin sisälle koulujen sulkemisen ja etätyöskentelyn myötä pelättiin lisäävän konflikteja perheissä, ja tämä pelko toteutui (ks. esim. Rodriguez ym., 2020). Lisäksi lasten tiedetään olevan alttiita lisääntyneelle kaltoinkohtelulle vastaavina aikoina (Sedighi ym., 2021) ja Maailman terveysjärjestö varoittikin tästä lapseen kohdistuvasta riskistä COVID-19-pandemian aikana (WHO, 2020).

Pandemia-aika sisälsi useita stressitekijöitä, jotka vaativat yksilöiltä paitsi sopeutumiskykyä myös tunteiden säätelytaitoja enemmän kuin aiemmin (Kykyri, 2020; Vinkers ym., 2020). Tällaisia stressitekijöitä olivat esimerkiksi epävarmuus tulevasta, elinpiirin pienentyminen pitkälti kotiin sekä liikkumisen rajoittaminen, pelko omasta ja muiden turvallisuudesta sekä pandemian taloudelliset vaikutukset perheille, esimerkiksi työttömyyden kautta. Muuttunut arki pandemia-aikana on voinut synnyttää negatiivisia tunteita, joiden säätelyyn tarvitaan toimivia keinoja. Perheissä saatettiin lisäksi kokea stressiä etätyöskentelyn ja lasten kotiopetuksen tai muun lastenhoidon yhteensovittamisessa ja esimerkiksi persoonallisuustekijöillä on huomattu olevan vaikutusta siihen, miten stressaaviin tilanteisiin reagoidaan (ks. esim. Rudolph ym., 2007; Sorkkila & Aunola, 2021). Muun muassa perfektionistiset piirteet voivat altistaa joustamattomien tunteiden säätelystrategioiden käytölle ja vähentää joustavien strategioiden käyttöä stressaavissa tilanteissa (Rudolph ym., 2007). Erityisesti pandemian kaltaisessa stressaavassa tilanteessa vanhemman tunteiden säätelytaidot ovat merkittävässä roolissa lapsen hyvinvoinnin kannalta, sillä esimerkiksi positiivisen uudelleenarvioinnin strategian on pandemian aikana todettu suojaavan lasta kaltoinkohtelulta (Lawson ym., 2020).

COVID-19-pandemian vaikutusten tutkiminen on jo alkanut ja rajoitustoimien pitkittyminen onkin yhdistetty muun muassa huonompaan elämänlaatuun, lisääntyneeseen stressiin sekä tunteiden säätelyn ongelmiin (Ahsan Khodami ym., 2022). Myös vanhempien uupumuksen on todettu lisääntyneen COVID-19-pandemian aikana (van Bakel ym., 2022). Tähän mennessä on tutkittu muun muassa pandemian aikaista vanhempien uupumusta sekä lasten kaltoinkohtelua (Sorkkila & Aunola, 2022; THL, 2022), mutta tutkimusta suomalaisella aineistolla tarvitaan kuitenkin lisää. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia vanhempien perfektionismin yhteyttä lasten

kaltoinkohteluun, sekä vanhempien tunteiden säätelyn osuutta näiden muuttujien välisessä suhteessa. Aiemmissa tutkimuksissa perfektionismin, tunteiden säätelyn ja kaltoinkohtelun välisiä yhteyksiä ei ole juurikaan tarkasteltu, joten tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietoa näiden muuttujien välisistä suhteista. Erityisesti perfektionismin yhteyttä kaltoinkohteluun on tärkeää tutkia, sillä aiemmissa tutkimuksissa on saatu viitteitä näiden tekijöiden mahdollisista kytköksistä toisiinsa. Perfektionismin on muun muassa todettu lisäävän uupumusta (Sorkkila & Aunola, 2020) ja uupumuksen puolestaan olevan yhteydessä kaltoinkohteluun (Mikolajczak ym., 2018). Tutkimuksen avulla voidaan saada arvokasta tietoa lasten kaltoinkohtelusta ja sille altistavista vanhempiin liittyvistä riskitekijöistä, mikä voi auttaa myös interventioiden kohdentamisessa.

1.1 Perfektionismi ja vanhemmuus

Perfektionismi on yleistyvä ominaisuus, jonka myötä yksilöt kokevat yhä enemmän paineita täydellisyyden tavoittelemisessa (Curran & Hill, 2019). Hewitt ja Flett (1991) ovat määritelleet perfektionismin persoonallisuuden piirteeksi, jota luonnehtii yksilön taipumus pyrkiä täydellisyyteen, asettaa itselleen korkeita ja jäykkiä tavoitteita sekä arvioida omaa suoriutumistaan kriittisesti. Itselle asetettujen tavoitteiden lisäksi yksilö voi kokea korkeiden odotusten kohdistuvan itseensä myös sosiaalisesta ympäristöstä käsin (Hewitt & Flett, 1991). Perfektionismin onkin viime vuosikymmenten aikaisessa tutkimuksessa todettu olevan moniulotteinen persoonallisuuden piirre, jota on pyritty kuvaamaan useilla erilaisilla malleilla ja käsitteillä (Flett ym., 2022).

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme perfektionismia kaksiulotteisesti Hewitt'n ja Flett'n (1991) määrittelemien itseen kohdistuvan ja sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin käsitteiden avulla. Itseen kohdistuvalla perfektionismilla (*self-oriented perfectionism, SOP*) tarkoitetaan yksilön itselleen asettamia korkeita tavoitteita ja äärimmäistä täydellisyyteen pyrkimistä näiden tavoitteiden saavuttamisessa, sekä kriittisyyttä oman suoriutumisen arvioinnissa (Hewitt & Flett, 1991). Sosiaalisesti määräytyvässä perfektionismissa (*socially prescribed perfectionism, SPP*) täydellisyyden tavoittelu taas perustuu yksilön oletukseen siitä, että sosiaalinen ympäristö odottaisi tältä täydellisyyttä (Hewitt & Flett, 1991). Näin ollen myös yksilön kokemus kontrollista tavoitteiden asettelussa voi olla erilainen perfektionismin muodon mukaan (Hewitt & Flett, 1991).

Mallin kaksijakoisuudesta huolimatta itseen kohdistuva ja sosiaalisesti määräytyvä perfektionismi eivät sulje toisiaan pois, vaan ne voivat esiintyä myös samanaikaisesti. Aiemmissa tutkimuksissa on löydetty joitakin yhdistäviä tekijöitä näille perfektionismin muodoille, kuten taipumus hyväksyä itsensä vain täydellisen suoriutumisen ehdolla (Flett ym., 2003). Molemmat

perfektionismin muodot on voitu yhdistää myös korostuneeseen huolehtimisen ja märehtimisen taipumukseen (Xie ym., 2019) ja lisäksi sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin on havaittu olevan positiivisesti yhteydessä masennukseen, ahdistuneisuuteen ja itsetuhoisiin ajatuksiin (Klibert ym., 2005). Useiden tutkimusten mukaan erityisesti sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin on todettu olevan yhteydessä kielteisempiin seurauksiin hyvinvoinnille ja se on yhdistetty myös huonompaan itsetuntoon verrattuna itseen kohdistuvaan perfektionismiin (Flett ym., 1991; Lee ym., 2012).

Sama sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin kielteisempi vaikutus on tutkimuskentällä huomattu myös vanhemmuuden kontekstissa. Sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin on havaittu olevan yhteydessä muun muassa vanhempien uupumukseen (Sorkkila & Aunola, 2020) sekä lisääntyneeseen stressiin ja kielteisiin arvioihin omasta vanhemmuudesta (Lee ym., 2012). On mahdollista, että osa sosiaalisesti määräytyvistä perfektionistisista odotuksista kohdistuu nimenomaan yksilön rooliin vanhempana, jolloin tämä voi kokea jatkuvaa velvollisuutta pyrkiä vanhemmuudessaan täydellisyyteen ja virheettömyyteen (Flett ym., 2022). Tässä tutkimuksessa käsitellään kuitenkin vanhempaan kohdistuvaa sosiaalisesti määräytyvää perfektionismia, joka ei rajaudu pelkästään vanhemmuuden rooliin ja sen arviointiin. Vanhemmuutta koskevien korkeiden odotusten voidaan kuitenkin nähdä sisältyvän sosiaalisesti määräytyvään perfektionismiin (Flett ym., 2022).

Vaikka myös itseen kohdistuvalla perfektionismilla on aiemmissa tutkimuksissa todettu olevan yhteyksiä psykologisen sopeutumattomuuden kanssa, on sen huomattu ilmentävän myös myönteisiä psykologisia seurauksia hyvinvoinnille (Klibert ym., 2005). Tällaisen perfektionismin yhteydessä onkin raportoitu enemmän valmiuksia säädellä sisäisiä reaktioita, kuten tunteita ja kognitioita vaativissa tilanteissa (Flett ym., 1991). Vanhemmuuden kontekstissa itseen kohdistuva perfektionismi on liitetty vähäisempään stressiin sekä parempaan luottamukseen ja tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa (Lee ym., 2012). Useissa tutkimuksissa onkin saatu tukea sille, että kaksijakoisessa mallissa itseen kohdistuvalla perfektionismilla on vähemmän haitallisia vaikutuksia psyykkiselle hyvinvoinnille (ks. esim. Flett ym., 1991; Sorkkila & Aunola, 2020).

Vanhemman persoonallisuustekijöiden, kuten perfektionismin, on todettu lisäävän riskiä vanhemman uupumukselle (Sorkkila & Aunola, 2020), ja vanhemman uupumuksen puolestaan on huomattu lisäävän riskiä lapsen kaltoinkohtelulle (Mikolajczak ym., 2018). Tämä tutkimustieto antaa perusteita tutkia mahdollista suoraa yhteyttä vanhemman perfektionismin ja lapsen kaltoinkohtelun välillä. Aiempaa tutkimustietoa vanhemman perfektionismin ja lasten kaltoinkohtelun välisistä yhteyksistä ei juurikaan ole. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessämme olimme siis kiinnostuneita siitä, miten vanhempien kaksiulotteinen perfektionismi on yhteydessä lasten kaltoinkohteluun.

1.2 Vanhemmuus ja tunteiden säätely

Tunne tai emotioni määritellään ajallisesti rajalliseksi, tilannekohtaiseksi, joko myönteiseksi tai kielteiseksi tilaksi (McRae & Gross, 2020). Näitä tiloja voidaan pyrkiä säätelemään erilaisin keinoin. Tunteiden säätelyllä tarkoitetaan siis niitä tietoisia tai tiedostamattomia prosesseja, joiden avulla pyritään vaikuttamaan tunnekokemuksiin, toisin sanoen siihen, millaisia tunteita koetaan sekä milloin ja miten niitä ilmennetään ulospäin (Gross, 1998b). Tunteiden säätelyn tavoitteena on vaikuttaa tunteiden keston, voimakkuuteen, latenssiin sekä tunnereaktioihin, jotka ilmenevät kokemisen ja käyttäytymisen lisäksi fysiologisina reaktioina (Gross, 1998b). Tunteiden säätelylle on olemassa useita läheisiä käsitteitä, kuten coping, jossa pääasiassa keskitytään vähentämään kielteisten tunteiden kokemuksia (Gross, 1998b). Tunteiden säätely eroaa kuitenkin copingin käsitteestä siten, että se ei rajoitu ainoastaan kielteisten tunteiden käsittelyyn, vaan tunteiden säätelyn keinoin voidaan pyrkiä myös vahvistamaan myönteisiä tunteita (McRae & Gross, 2020).

Grossin (1998b) prosessimallissa tunteiden säätely jaotellaan kahdenlaisiin strategioihin. Mallin (Gross, 1998b) mukaan on olemassa ennakoivia ja reaktiivisia tunteiden säätelystrategioita, joista tutkituimpia ovat kognitiivinen uudelleenarviointi ja tukahduttaminen. Ennakoivaan tunteiden säätelyyn kuuluvat ne strategiat, jotka otetaan käyttöön ennen tunnevasteen muodostumista. Kiinnostuksemme kohteena oleva ennakoiva tunteiden säätelystrategia on kognitiivinen uudelleenarviointi (*reappraisal*), jossa pyritään vähentämään tilanteen emotionaalista vaikutusta muovaamalla ajattelutapaa ja tilanteelle annettuja merkityksiä (Gross, 2001). Ajattelutavan ja merkitysten muokkaamisella voidaan tarkoittaa esimerkiksi pyrkimystä suhtautua stressaavaan tilanteeseen myönteisemmin (Hillson & Kuiper, 1994). Reaktiivinen tunteiden säätely puolestaan pitää sisällään jo käynnistyneen tunnevasteen muovaamisen (Gross, 1998b). Reaktiiviseen tunteiden säätelyyn kuuluu yksi strategia, tukahduttaminen (*suppression*) (Gross, 1998b). Tukahduttamisella tarkoitetaan käynnissä olevan ja ulospäin näkyvän tunneilmaisun estämistä ja se pitää sisällään oman toiminnan arviointia ja korjaamista, mikä vaatii jatkuvaa kognitiivisten resurssien käyttämistä (Gross, 1998b; Gross, 2001).

Sekä kognitiivinen uudelleenarviointi että tukahduttaminen tähtäävät tunteen voimakkuuden vähentämiseen, vaikka prosessimallin mukaan ne otetaankin käyttöön tunteiden muotoutumisen eri vaiheissa (Gross, 2001). Koska strategiat otetaan käyttöön eri vaiheissa, niiden toimintatapa ja seuraukset eroavat toisistaan (Gross, 2001). Grossin (2001) mukaan yhteistä näille tunteiden säätelystrategioille on tunneilmaisun vähentyminen, jonka lisäksi uudelleenarvioinnissa myös itse tunnekokemus heikkenee. Sen sijaan tukahduttamisen keinoin pystytään hallitsemaan

ainoastaan ulkoista tunneilmaisua, ei sisäistä tunnekokemusta (Gross, 1998a). Esimerkkinä vanhemman uudelleenarvioinnista toimii stressaava tilanne, jossa pandemian vaikutuksesta sekä vanhempi että lapset joutuvat työskentelemään ja opiskelemaan kotiolosuhteissa. Tämä voi aiheuttaa haasteita vanhemmuudelle sekä työn ja lastenhoidon yhteensovittamiselle. Vanhempi voi kuitenkin pyrkiä näkemään tilanteen väliaikaisena sekä mahdollisuutena viettää enemmän aikaa lastensa kanssa. Toisaalta stressin alaisena vanhempi voi pyrkiä olemaan näyttämättä omia tunnereaktioitaan, esimerkiksi ärsyyntymistä lapsilleen, mikä puolestaan on esimerkki tunnereaktion tukahduttamisesta. Sen lisäksi, että tukahduttaminen vaatii kognitiivista ponnistelua (Gross, 2001), se myös lisää sympaattisen hermoston aktiivisuutta (Gross, 1998a). Samaa ilmiötä ei ole todettu esiintyvän kognitiivisen uudelleenarvioinnin aikana (Gross, 1998a). Vaikka tunteiden säätelystrategiat eivät ole jaettavissa hyviin ja huonoihin, Gross (2001) on kuitenkin huomauttanut, että tässä mallissa ennakoivat tunteiden säätelykeinot voivat olla tarkoituksessaan tehokkaampia.

Tunteiden säätelyä on määritelty tutkimuksessa monin eri tavoin ja sen tiedetäänkin olevan monitahoinen ilmiö. Rutherford ym. (2015) ovat esittäneet vanhemmuuden tunteiden säätelyn eroavan muusta tunteiden säätelystä vanhemmuuden asettamien ainutlaatuisten vaatimusten vuoksi. Koska pieni lapsi ei kykene säätämään tunteitaan vielä itse, on vanhemman tehtävä toimia myös tunteiden säätelyn saralla tavalla, joka tukee lapsen kehitystä (Rutherford ym., 2015). Vanhemman on esimerkiksi kyettävä säätämään lapsen turhautumista, vahvistamaan tämän kyvykkyyden kokemuksia ja mahdollistamaan lapsen emotionaalisten tarpeiden täyttyminen (Dix, 1991). Aiemman tutkimustiedon perusteella tiedetään lapsen oppivan tunteiden säätelytaitoja vanhemmiltaan, jonka vuoksi vanhempien käyttämät tunteiden säätelystrategiat ovat merkityksellisiä (Rutherford ym., 2015). Lapsi oppii usein käyttämään samoja strategioita vanhempiensa kanssa, riippumatta siitä, ovatko käytetyt strategiat joustavia vai eivät (Rutherford ym., 2015). Näin ollen joustamattomien strategioiden omaksuminen saattaa aiheuttaa kielteisiä seurauksia lapsen kehitykselle ja myöhemmälle hyvinvoinnille (Rutherford ym., 2015).

COVID-19-pandemian aikana tehdyt tutkimukset osoittavat, että myös tällaisissa stressaavissa tilanteissa vanhemman tunteiden säätelytaidoilla on tärkeä merkitys lapsen hyvinvoinnille, sillä vanhemman tunteiden säätelyn on todettu olevan yhteydessä lapsen pandemiaan liittyviin stressireaktioihin (Shorer & Leibovich, 2022). Toisaalta pandemia-ajan on todettu lisänneen tunteiden säätelyn ongelmia ainakin kognitiivisen uudelleenarvioinnin sekä tukahduttamisen strategioiden osalta (Ahsan Khodami ym., 2022). Myös muutoin pandemian vaikutukset näkyvät elämänlaadun huonontumisena ja lisääntyneenä stressinä (Ahsan Khodami ym., 2022) sekä lisääntyneinä negatiivisina tunteina ja ahdistuksena (Zhang ym., 2020).

Tunteiden säätelyllä on todettu olevan joitakin yhteyksiä perfektionismiin. Itseen kohdistuvaa ja sosiaalisesti määräytyvää perfektionismia ilmentävien yksilöiden kognitiivisia tunteiden säätelystrategioita tutkittaessa osoitettiin perfektionismiin taipuvaisten yksilöiden käyttävän paljon kielteisiin tunteisiin keskittyviä tunteiden säätelykeinoja ja vähemmän joustavia strategioita, kuten kognitiivista uudelleenarviointia (Rudolph ym., 2007). Tämän seurauksena perfektionismiin taipuvien todettiin olevan alttiimpia stressin ja ahdingon kokemuksille (Rudolph ym., 2007). Vanhempien tunteiden säätelyn yhteyksiä vanhemman perfektionismiin on puolestaan tutkittu aiemmin vain vähän, jonka vuoksi aiheen tarkempi tutkimus on perusteltua.

Tässä tutkimuksessa olimme kiinnostuneita vanhempien kaksiulotteisen perfektionismin yhteyksistä vanhempien käyttämiin tunteiden säätelystrategioihin, kognitiiviseen uudelleenarviointiin sekä tukahduttamiseen. Aiempaa tutkimusta aiheesta ei ole juurikaan tehty pandemian ajalta. Erillistä tutkimustietoa on saatu perfektionismiin taipuvaisten yksilöiden alttiudesta joustamattomien tunteiden säätelystrategioiden käyttöön (Rudolph ym., 2007), sekä COVID-19-pandemian aikana lisääntyneistä tunteiden säätelyn ongelmista, erityisesti kognitiivisen uudelleenarvioinnin sekä tukahduttamisen strategioissa (Ahsan Khodami ym., 2022). Täten on mielekästä yhdistää tutkittavaa tietoa vanhempien perfektionismin ja tunteiden säätelyn yhteyksistä pandemian ajalta, sillä tunteiden säätelyn ongelmia voidaan olettaa löytyvän myös tästä pandemia-ajan aineistosta. Toisessa tutkimuskysymyksessämme pyrimmekin vastaamaan siihen, miten vanhempien kaksiulotteinen perfektionismi on yhteydessä vanhempien käyttämiin tunteiden säätelystrategioihin.

1.3 Kaltoinkohtelu

Lasten kaltoinkohtelu on maailmanlaajuinen ongelma, jolla on erilaisia esiintymismuotoja ja potentiaalisesti kauaskantoisia seurauksia uhreilleen (WHO, 2020). Maailman terveysjärjestön (WHO, 1999) määritelmän mukaan kaltoinkohtelulla tarkoitetaan kaikkia fyysisen ja emotionaalisen kaltoinkohtelun muotoja, seksuaalista kaltoinkohtelua, laiminlyöntiä sekä kaupallisen tai muun hyväksikäytön muotoja, joista aiheutuu todellista tai potentiaalista haittaa lapsen terveydelle, selviytymiselle, kehitykselle tai ihmisarvolle (WHO, 1999). Kaltoinkohtelu kohdistuu lapseen tyypillisesti sellaisissa ihmissuhteissa, joita kuvaavat vastuullisuus, luottamus ja valta suhteessa lapseen (WHO, 1999).

Näin määritelty kaltoinkohtelu on jaettavissa aktiivisiin ja passiivisiin muotoihin (Teicher & Samson, 2013). Aktiivisiin muotoihin luetaan fyysinen, emotionaalinen ja seksuaalinen

kaltoinkohtelu (Teicher & Samson, 2013). WHO:n (1999) määritelmän mukaan fyysistä kaltoinkohtelua on kaikki sellainen kanssakäyminen tai sen puute, joka johtaa todelliseen tai potentiaaliseen fyysiseen haittaan, esimerkiksi lapsen tukistaminen (Teicher & Samson, 2013). Vuonna 2019 suoritetun Kouluterveyskyselyn mukaan korkeintaan 13 % lapsista ja nuorista koki fyysistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huoltajien taholta (THL, 2022). Aktiivisen emotionaalisen kaltoinkohtelun muotoja yhdistää toiminnan tarkoituksellisuus, esimerkiksi Teicherin ja Samsonin (2013) mukaan verbaalisten aggressioiden tarkoituksena on aiheuttaa lapsessa pelkoa, kun taas emotionaalisen manipulaation päämääränä on palvella kaltoinkohtelijan tarpeita lapsen kokeman häpeän ja syyllisyyden kautta. Emotionaalista kaltoinkohtelua koki enintään 28 % Kouluterveyskyselyyn vuonna 2019 vastanneista lapsista ja nuorista (THL, 2022). Kolmas aktiivisen kaltoinkohtelun muoto on seksuaalinen väkivalta, jonka WHO (1999) on määritellyt tarkoittavan lapsen osallistamista seksuaaliseen tekoon, johon tämä ei kehityksensä puolesta ole valmis.

Laiminlyönnin (*neglect*) voidaan katsoa olevan passiivinen kaltoinkohtelun muoto, joka koostuu lapsen hoidon ja perustarpeiden sivuuttamisesta (WHO, 1999). Passiivinen kaltoinkohtelu sisältää lapsen emotionaalisten tai fyysisten tarpeiden laiminlyönnin (Teicher & Samson, 2013). Emotionaalista laiminlyöntiä on esimerkiksi reagoimattomuus lapsen emotionaalisiin tarpeisiin, kuten lohduttamatta jättäminen lapsen ollessa surullinen (Teicher & Samson, 2013). Myös se, että vanhempi laiminlyö lapsen avun tarpeen huomioinnin esimerkiksi kotitehtävissä, luetaan emotionaaliseksi laiminlyönniksi (Teicher & Samson, 2013). Fyysistä laiminlyöntiä puolestaan on lapsen hoitamatta jättäminen esimerkiksi ravinnon, terveyden ja fyysisen turvallisuuden suhteen (Teicher & Samson, 2013). Tässä tutkimuksessa kaltoinkohtelua tutkitaan edellä mainittujen fyysisen ja emotionaalisen kaltoinkohtelun sekä laiminlyönnin käsitteiden avulla.

Lasta kaltoinkohtelevat useimmiten vanhemmat, mutta myös muut sukulaiset tai huolta pitävän aikuisen asemassa olevat henkilöt, kuten opettajat (Seddighi ym., 2021). Milnerin ym. (2022) katsaus kokosi yhteen huoltajiin liittyviä riskitekijöitä, jotka ovat yhteydessä lapsen fyysiseen kaltoinkohteluun. Näitä olivat muun muassa vanhemmuuden stressi, alhainen itsetunto, alhainen impulssikontrolli, yksinäisyys, masennus ja ahdistuneisuus (ks. katsaus Milner ym., 2022). Vanhemmuuden riskitekijät voivat liittyä laajalti myös muihin kaltoinkohtelun muotoihin. Stithin ym. (2009) katsauksen mukaan samat riskitekijät saattoivat liittyä sekä fyysiseen kaltoinkohteluun että laiminlyöntiin. Esimerkiksi vanhemman hyperreaktiivisuuden nähtiin olevan vahvassa yhteydessä sekä fyysiseen kaltoinkohteluun että laiminlyöntiin (ks. katsaus Stith ym., 2009). Toisaalta myös vanhemman itsetunnon ja stressin todettiin olevan itse asiassa vahvemmassa yhteydessä laiminlyöntiin kuin fyysiseen kaltoinkohteluun (ks. katsaus Stith ym., 2009). Vähemmän on tutkittu psyykkisesti lapsiaan kaltoinkohtelevia vanhempia, mutta heillä tiedetään olevan enemmän

negatiivisia tunteita, masennusta, verbaalisia aggressioita ja vihan tunteita sekä heikommat tunteiden kontrollointi- ja säätelytaidot (ks. katsaus Lavi ym., 2019).

Kaltoinkohtelun muotoja sekä sille altistavia tekijöitä on siis runsaasti, ja sen vaikutuksia on tutkittu paljon. Tutkimuksissa on löydetty vahvoja todisteita lapsena tapahtuneen ei-seksuaalisen kaltoinkohtelun yhteyksistä myöhempiin mielenterveyden ongelmiin, kuten masennukseen ja ahdistuneisuuteen, itsetuhoisuuteen sekä päihteiden käyttöön (ks. katsaus Norman ym., 2012). Yleisesti ottaen kaltoinkohdellut ja laiminlyödyt lapset ilmentävät runsaammin psyykkisiä oireita kuin ei-kaltoinkohdellut vertaisensa (Augusti & Baugerud, 2018). Lapsuudessa koetun kaltoinkohtelun vaikutukset eivät rajoitu vain lapsuuteen ja nuoruuteen, vaan Normanin ym. (2012) meta-analyysin tulosten mukaan fyysisellä ja emotionaalisella kaltoinkohtelulla sekä laiminlyönnillä voi olla pitkälle aikuisuuteen ulottuvia vaikutuksia. Pitkän aikavälin vaikutuksiin lukeutuu esimerkiksi suurentunut riski sairastua masennukseen, ahdistuneisuushäiriöihin tai syömishäiriöihin sekä merkittävästi lisääntynyt riski itsetuhoiseen käytökseen (ks. katsaus Norman ym., 2012). Myös esimerkiksi fyysisen kaltoinkohtelun seurausten on todettu vaikuttavan vielä pitkälle aikuisikäisten, jopa ikääntyneiden hyvinvointiin (Draper ym., 2008). Tämän vuoksi kaltoinkohteluun vaikuttavien riskitekijöiden tutkiminen on tärkeää.

Katastrofitilanteissa lasten kaltoinkohtelun on todettu lisääntyvän, minkä voidaan katsoa olevan seurausta normaalitilanteessa lasta suojaavien sosiaalisten rakenteiden häiriintymisestä (ks. katsaus Seddighi ym., 2021). Samanaikaisesti väkivallan raportoinnin on kuitenkin todettu vähentyvän, sillä myös raportointiin tarvittavat rakenteet kärsivät hätätilanteissa (ks. katsaus Seddighi ym., 2021). Koronaviruspandemia on nähtävissä yhdenlaisena hätätilana, jonka seurauksena lasten kaltoinkohtelun esiintyvyyden on todettu huomattavasti lisääntyneen (Sharma ym., 2021). Kaltoinkohtelun esiintyvyys on siis noussut, mutta samaan aikaan viranomaisten tietoon tulleet raportoinnit lasten kaltoinkohtelusta ovat vähentyneet. Syyksi on esitetty sosiaalista eristäytymistä sekä koulujen sulkeutumista, jonka myötä perheen ulkopuolisten kontaktien on ollut yhä vaikeampaa havaita ja raportoida kaltoinkohtelua (Campbell, 2020). Koronapandemian aikana myös Suomessa viranomaisten tietoon tulleet vanhempien lapsiinsa kohdistamat kaltoinkohtelutapaukset vähenivät 14 % vuonna 2020 (Suomen virallinen tilasto, 2020). Koulujen sulkeutumisen ja eristäytymisen voidaan arvioida olevan syy Suomessakin tapahtuneelle väkivallan raportointien vähentymiselle, sillä sama ilmiö on toistunut jo ennen pandemiaa koulujen ollessa suljettuna kesäkuukausina (Suomen virallinen tilasto, 2021a).

Aiemman katastrofitilanteita ja lasten kaltoinkohtelua koskevan tutkimustiedon mukaan väkivaltariskin on todettu kasvavan hätätilanteissa erityisesti alhaisen sosioekonomisen aseman perheissä (ks. katsaus Seddighi ym., 2021). Yhtenevästi COVID-19-pandemian aikana

vanhemman työn menetyksen todettiin olevan riskitekijä lapsen fyysiselle ja psyykkiselle kaltoinkohtelulle (Lawson ym., 2020). COVID-19-pandemian kaltainen kriisitilanne on saattanut voimistaa työn menettämisestä seuraavaa ahdinkoa, mutta on kuitenkin huomattu, että vanhemman käyttämä kognitiivinen uudelleenarviointi tunteiden säätelystrategiana suojasi lasta fyysiseltä kaltoinkohtelulta (Lawson ym., 2020). Myös lapsen kaltoinkohtelua koskevan stressi ja coping -mallin mukaan on arvioitu vanhemman käyttämän kognitiivisen uudelleenarvioinnin pienentävän kaltoinkohtelun esiintymisen todennäköisyyttä (Hillson & Kuiper, 1994). COVID-19-pandemian tiedetään lisänneen lapsiin kohdistuvan kaltoinkohtelun määrää myös Suomessa (Suomen virallinen tilasto, 2021a), joten on tarpeellista selvittää kaltoinkohteluun liittyviä riskitekijöitä ja suojaavia tekijöitä myös poikkeusaikana kerätyllä aineistolla.

Tässä tutkimuksessa olimme kiinnostuneita selvittämään vanhempiin liittyvien tekijöiden yhteyttä lapsen kaltoinkohteluun. Tutkimuksen kolmantena tarkoituksena oli tutkia tunteiden säätelyn muuntavaa vaikutusta perfektionismiin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Aiemmin on tutkittu vanhempien persoonallisuus- ja käyttäytymistekijöiden yhteyksiä lasten kaltoinkohteluun (ks. esim. Krug ym., 2002), mutta perfektionismiin ja kaltoinkohtelun yhteyksistä tutkimusta ei juurikaan ole. Saatavilla oleva tutkimustieto osoittaa vanhemman tunteiden säätelyn ongelmien olevan yhteydessä lasten kaltoinkohteluun (ks. katsaus Lavi ym., 2021), mutta tarkemmista yhteyksistä on vain vähän tietoa. Koska tiedetään, että tunteiden säätelystrategiat voivat olla keskeisessä asemassa sekä perfektionismiin että lasten kaltoinkohtelun kannalta (ks. esim. Lavi ym., 2021; Rudolph ym., 2007), kolmas tavoitteemme oli tarkastella tunteiden säätelyn muuntavaa vaikutusta näiden muuttujien väliseen suhteeseen. Muuntavan vaikutuksen osalta voisi olettaa uudelleenarvioinnin strategiaa käyttävien perfektionismiin taipuvaisten vanhempien olevan pienemmässä riskissä kaltoinkohdella lastaan, sillä aiemman tutkimuksen mukaan uudelleenarvioinnin strategia suojasi lasta fyysiseltä kaltoinkohtelulta pandemian aikana (Lawson ym., 2020). Sen sijaan tukahduttamisen strategiaa käyttävien perfektionismia ilmentävien vanhempien voisi tällöin olettaa olevan suuremmassa riskissä kaltoinkohdella lapsiaan, sillä tukahduttamisella ei ole tutkittu olevan suojaavaa vaikutusta kaltoinkohtelulta. Tunteiden säätelyn muuntavan vaikutuksen selvittäminen voi auttaa kehittämään käytännön ratkaisuja, jotka ehkäisevät vanhempia kaltoinkohtelemasta lapsiaan.

1.4 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää kaksiulotteisen perfektionismin, tunteidensäätelyn ja lasten kaltoinkohtelun välisiä yhteyksiä COVID-19-pandemian aikana. Lisäksi tavoitteenamme oli tutkia vanhemman tunteiden säätelyn mahdollista muuntavaa vaikutusta vanhemman perfektionismin ja lasten kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen.

1. Miten vanhempien kaksiulotteinen perfektionismi on yhteydessä lasten kaltoinkohteluun?
2. Miten vanhempien kaksiulotteinen perfektionismi on yhteydessä vanhempien tunteiden säätelyyn?
3. Onko vanhempien käyttämällä tunteiden säätelystrategioilla muuntavaa vaikutusta vanhempien perfektionismin ja lasten kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla oletimme, että moniulotteisen perfektionismin eri muodot ovat yhteydessä kaltoinkohteluun eri tavoin. Aiemman tutkimuksen mukaan itseen kohdistuvaan perfektionismiin liittyy parempi valmius säädellä omia sisäisiä reaktioita haastavissa tilanteissa (Flett ym., 1991), jonka perusteella oletimme, että vanhempien itseen kohdistuva perfektionismi ei ole yhteydessä lasten kaltoinkohteluun (hypoteesi 1a). Sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin kohdalla puolestaan oletimme yhteyden lasten kaltoinkohteluun löytyvän (hypoteesi 1b), sillä tämän perfektionismin muodon yhteys vanhemman uupumukseen on todettu aiemmassa tutkimuksessa (Sorkkila & Aunola, 2020), ja vanhemman uupumuksen puolestaan tiedetään olevan yhteydessä lasten kaltoinkohteluun (Mikolajczak ym., 2018).

Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla oletimme vanhempien perfektionismin olevan eri tavoin yhteydessä vanhempien käyttämiin tunteiden säätelystrategioihin. Oletimme itseen kohdistuvan perfektionismin olevan negatiivisesti yhteydessä tukahduttamisen strategian käyttöön (hypoteesi 2a), sillä itseen kohdistuvalla perfektionismilla on todettu olevan myönteisempi vaikutus vanhemmuuden kokemiseen (Lee ym., 2012). Tällöin kielteisempien kokemusten ollessa harvempia, voi tukahduttamisen tarvekin olla vähäisempää. Lisäksi itseen kohdistuva perfektionismi on aiemmassa tutkimuksessa yhdistetty parempiin tunteiden säätelytaitoihin (Flett ym., 1991), minkä perusteella oletimme tukahduttamisen strategian olevan näillä vanhemmilla harvinaisempaa. Samasta lähtökohdasta (Flett ym., 1991) oletimme itseen kohdistuvan perfektionismin yhdistyvän positiivisesti uudelleenarvioinnin strategiaan (hypoteesi 2b), sillä uudelleenarviointia on arvioitu tukahduttamista tehokkaammaksi tunteiden säätelystrategiaksi (Gross, 2001). Sosiaalisesti

määräytyvän perfektionismin puolestaan oletimme yhdistyvän positiivisesti tukahduttamisen strategiaan (hypoteesi 2c) ja negatiivisesti uudelleenarvioinnin strategiaan (hypoteesi 2d). Oletuksemme perustuu aiempaan tutkimustietoon sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin ja joustamattomien tunteiden säätelystrategioiden yhteyksistä (Rudolph ym., 2007).

Kolmannen tutkimuskysymyksen kohdalla oletimme, että tunteiden säätelystrategiat muuntavat perfektionismin ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta eri tavoin. Ensimmäiseksi oletimme, että tukahduttamisen strategia muuntaa itsen kohdistuvan perfektionismin ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta siten, että perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun on voimakkaampi (hypoteesi 3a). Toiseksi oletimme, että tukahduttamisen strategia muuntaa sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta siten, että perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun on myös voimakkaampi (hypoteesi 3b). Sekä itsen kohdistuvan perfektionismin että sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin voidaan olettaa välillisesti altistavan kaltoinkohtelulle tunteiden säätelyn kautta, sillä molempiin perfektionismin muotoihin on yhdistetty taipumus käyttää joustamattomia tunteiden säätelystrategioita (Rudolph ym., 2007). Joustamattomien strategioiden, kuten tunteiden tukahduttamisen, taas tiedetään olevan yhteydessä lasten kaltoinkohtelemisen riskiin (Lowell & Renk, 2017). Kolmanneksi oletimme, että kognitiivisen uudelleenarvioinnin strategia muuntaa itsen kohdistuvan perfektionismin ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta siten, että perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun on heikompi (hypoteesi 3c). Lopuksi oletimme vielä, että kognitiivisen uudelleenarvioinnin strategia muuntaa sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta siten, että perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun on samoin heikompi (hypoteesi 3d). Uudelleenarvioinnin strategian siis oletimme olevan kaltoinkohtelulta suojaava tekijä aiemman tutkimustiedon perusteella, jossa sen todettiin suojaavan ainakin fyysiseltä kaltoinkohtelulta COVID-19-pandemian aikana (Lawson ym., 2020).

2 MENETELMÄT

2.1 Aineiston kuvaus

Tämä tutkimus on osa Vanhemmuuden voimavara- ja kuormitustekijät poikkeusaikana (*VoiKu-COVID-19*) ja Resilientti koulu ja koulutus (*EduRESCUE*) -tutkimushankkeita. *VoiKu-COVID-19*-tutkimushankkeessa on kartoitettu vanhemmuuden voimavaroja ja kuormitustekijöitä COVID-19-pandemian aikana ja *EduRESCUE*-tutkimushankkeessa on tutkittu COVID-19-pandemian

vaikutuksia koulumaailmaan ja pyritty löytämään ratkaisuja koulutusjärjestelmän sopeutumiskyvyn edistämiseen.

VoiKu-COVID-19-tutkimushankkeen kyselylomakkeeseen vastasi 1105 suomalaista vanhempaa, joista tähän tutkimukseen osallistui 1090 vanhempaa. Otoksen ulkopuolelle jäi 15 havaintoyksikköä, joista viisi ei täyttänyt tutkimuksen kriteerejä vähintään yhdestä kotona asuvasta lapsesta, ja kymmeneltä puuttui vähintään puolet yhden mittarin vastauksista. Otoksessa äidit (88 %) olivat yliedustettuina ja he olivat iältään 19–59-vuotiaita ($ka = 38.11$; $kh = 6.64$). Isien prosenttiosuus otoksessa oli 12 % ja heidän ikänsä vaihteli välillä 26–60 ($ka = 41.09$; $kh = 7.53$). Myös korkeakoulutetut olivat otoksessamme yliedustettuina (76 %), mikä on korkeampi osuus kuin Suomessa keskimäärin (Suomen virallinen tilasto 2021b). Äideistä 76 % oli saanut korkeakoulutuksen ja isistä korkeakoulutettuja oli puolestaan 72 %. Suurin osa tutkittavista perheistä oli ydinperheitä (74 %). Lisäksi mukana oli yksinhuoltajaperheitä (11 %), uusperheitä (10 %) sekä muita perhemuotoja (5 %). Perhemuotojen esiintyvyys otoksessamme vastasi suomalaisia perhemuotoja melko hyvin (Suomen virallinen tilasto, 2021c). Kotitaloudessa asuvien lasten lukumäärä oli tutkimukseen osallistuvilla perheillä keskimäärin 2 ($ka = 2.23$; $kh = 1.40$), mikä on hieman Suomen keskimääräistä lapsilukua ($ka = 1.83$) korkeampi (Suomen virallinen tilasto, 2021c). Tähän tutkimukseen osallistui kuitenkin perheitä, joissa oli täysi-ikäisiä lapsia, kun taas Tilastokeskuksen tilastoissa on otettu huomioon vain alaikäisten lasten lukumäärä (Suomen virallinen tilasto, 2021c). Lasten ikäjakauma on esitetty taulukossa 1. Vanhemmista valtaosa (94 %) raportoi perheen pyrkineen pysyttelemään COVID-19-poikkeusaikana kotona rajoitustoimenpiteitä noudattaen. Otoksestamme pieni osa (3 %) raportoi perheidensä pysytelleen täysin eristyksissä.

Aineisto kerättiin kyselylomakkeella COVID-19 poikkeustilan aikana keväällä 2020 hyödyntäen Webropol-ohjelmaa. Kysely oli suomenkielinen ja sitä mainostettiin Jyväskylän yliopiston nettisivuilla sekä sosiaalisen median alustoilla. Jyväskylän yliopiston eettinen lautakunta on myöntänyt luvan tutkimuksen toteuttamiselle. Lisäksi ennen kyselyyn vastaamista tutkittaville kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta ja merkityksestä, osallistumisen vapaaehtoisuudesta, anonymiteetistä sekä keskeyttämisen mahdollisuudesta. Osallistumisen edellytyksenä oli, että osallistuvan vanhemman kotona asuu vähintään yksi lapsi.

TAULUKKO 1. Lasten ikäjakauma

Lasten ikä vuosina	1 lapsi tässä ikäluokassa (%)	Enemmän kuin yksi lapsi tässä ikäluokassa (%)	Ei yhtään lasta tässä ikäluokassa (%)
Alle 1	12.8	0.1	87.1
1–4	35.5	10.5	54.0
5–9	32.8	16.8	50.4
10–14	23.0	13.9	63.1
15–18	12.1	4.7	83.2
19 tai vanhempi	3.8	1.8	94.4

2.2 Mittarit ja muuttujat

Perfektionismi. Perfektionismia mitattiin Smithin ym. (2016) kehittämällä Big Three Perfectionism Scale -mittarilla, joka perustuu Hewitt'n ja Flett'n (1991) määrittelemiin perfektionismin ulottuvuuksiin. Perfektionismin mittaamiseen käytettiin yhteensä kahdeksaa väittämää, jotka mittasivat joko itseen kohdistuvaa (*SOP*) tai sosiaalisesti määräytyvää (*SPP*) perfektionismia. Itseen kohdistuvaa perfektionismia kysyttiin viidellä väittämällä (esim. *Minulla on voimakas tarve tehdä kaikki täydellisesti.*) ja sosiaalisesti määräytyvää perfektionismia puolestaan kolmella väittämällä (esim. *Koen, että minulle asetetaan liian korkeita vaatimuksia.*). Näihin kysymyksiin vastattiin hyödyntämällä 5-portaista Likert-asteikkoa (1 = *täysin eri mieltä*, 5 = *täysin samaa mieltä*). Näistä vastaajan tuli valita itseään parhaiten kuvaava vaihtoehto. Keskiarvosummamuuttujat muodostettiin erikseen itseen kohdistuvalle ja sosiaalisesti määräytyvälle perfektionismille, joiden Cronbachin alfa-arvot olivat .785 (*SOP*) sekä .817 (*SPP*). Luotettavuutta voidaan pitää itseen kohdistuvan perfektionismin osalta hyväksyttävänä ja sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin osalta hyvänä.

Tunteiden säätely. Tunteiden säätelyä mitattiin Emotion Regulation Questionnaire -mittarilla (Gross & John, 2003), joka sisältää yhteensä kymmenen väittämää kognitiivisen uudelleenarvioinnin ja tukahduttamisen strategioista. Kognitiivista uudelleenarviointia kartoitettiin kuudella väittämällä (esim. *Säätelen tunteitani muuttamalla tapaani ajatella siitä tilanteesta, jossa olen.*) ja tukahduttamista neljällä väittämällä (esim. *Hallitsen tunteitani siten, että en näytä niitä.*). Kummankin strategian osalta kysyttiin sekä myönteisten että kielteisten tunteiden säätelystä. Kysymyksiin vastattiin 7-portaisella Likert-asteikolla (1 = *täysin eri mieltä*, 7 = *täysin samaa mieltä*). Kummallekin tunteiden säätelystrategialle muodostettiin keskiarvosummamuuttuja. Cronbachin alfa

kognitiiviselle uudelleenarvioinnille oli .789 ja tukahduttamiselle .779. Tämän mittarin luotettavuutta voidaan siis pitää hyväksyttävänä sekä kognitiivisen uudelleenarvioinnin että tukahduttamisen osalta.

Kaltoinkohtelu. Kysymykset lasten kaltoinkohtelusta perustuivat Parental Violence & Neglect -mittariin ja sen lyhennettyyn versioon (Mikolajczak ym., 2018). Lyhennetty mittari piti sisällään yhteensä kuusi väittämää, joista yksi mittasi fyysistä kaltoinkohtelua (*Läimäytän, läppäisen, ravistan tai tukistan lastani/lapsiani.*), kaksi mittasi emotionaalista kaltoinkohtelua (esim. *Sanon lapselleni/lapsilleni asioita, joita kadun jälkikäteen (esim. uhkailen, loukkaan, käytän typeriä tai loukkaavia lempinimiä jne.)*), ja kolme mittasi laiminlyöntiä (esim. *En lohduta lastani hänen ollessaan surullinen, peloissaan tai suunniltaan.*). Kaltoinkohteluväittämiin vastattiin 8-portaisen Likert-asteikon avulla (1 = *ei koskaan*, 8 = *useita kertoja päivässä*). Kaltoinkohtelusta muodostettiin kokonaiskeskiarvosummamuuttuja, jonka Cronbachin alfa oli .701, jota voidaan pitää hyväksyttävänä.

2.3 Analyysimenetelmät

Aineiston tilastolliseen analyysiin käytettiin IBM SPSS Statistics 28 -ohjelmaa. Aineiston analysointi aloitettiin tarkastelemalla muuttujien välisiä yhteyksiä hajontakuvioiden sekä korrelaatioiden avulla. Analyysit toteutettiin standardoituja keskiarvosummamuuttujia käyttäen.

Perfektionismin muotojen ja kaltoinkohtelun välistä yhteyttä analysoitiin hierarkkisen lineaarisen monimuuttujaregression avulla. Ensin tutkittiin selittävien muuttujien eli SOP:n ja SPP:n vaikutusta selitettävään muuttujaan lisäämällä nämä muuttujat regressiomalliin askeleittain. Näin saatiin tietoa selittävien muuttujien oman vaikutuksen lisäksi niiden päällekkäisestä vaikutuksesta kaltoinkohtelumuuttujaan. Kaltoinkohtelumuuttujan jakaumaa silmämääräisesti tarkasteltaessa todettiin jakauman olevan oikealle vino. Koska lineaarisen regressioanalyysin normaalijakaumaoletus ei täten täyttynyt, suoritettiin regressiomallille bootstrapping-menetelmä, jonka avulla mallin p-arvojen, regressiokertoimien ja keskivirheiden luotettavuutta voitiin parantaa.

Seuraavaksi tarkasteltiin perfektionismin ja tunteiden säätelystrategioiden välisiä yhteyksiä muodostamalla kaksi hierarkkista lineaarista monimuuttujaregressiomallia. Selitettävinä muuttujina oli tukahduttamisen ja uudelleenarvioinnin strategiat ja selittävinä muuttujina SOP ja SPP. Koska selittävät muuttujat korreloivat keskenään, ne lisättiin malliin jälleen yksi kerrallaan niiden mahdollisen päällekkäisen vaikutuksen selvittämiseksi. Ensin muodostettiin regressiomalli, jossa perfektionismin muodot selittivät tukahduttamisen strategiaa. Tämän jälkeen muodostettiin vielä oma

regressiomalli kognitiivisen uudelleenarvioinnin strategialle. Molemmassa malleissa SPP lisättiin malliin ensimmäisellä askeleella.

Tunteiden säätelystrategioiden muuntavaa vaikutusta perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen tutkittiin myös hierarkkisella monimuuttujaregressiomallilla, jossa ensin standardoitiin kaikki muuttujat sekä muodostettiin yhteensä neljä yhdysvaikutusmuuttujaa, yksi kullekin perfektionismin ja tunteiden säätelystrategian yhdistelmälle. Tämän jälkeen yhdysvaikutusmuuttujat lisättiin regressiomalliin. Selitettävänä muuttujana mallissa oli kaltoinkohtelu ja selittävinä muuttujina perfektionismin muodot ja tunteiden säätelystrategiat. Lopuksi tilastollisesti merkitseviä muuntavia vaikutuksia tarkasteltiin yhdysvaikutuskuvioiden avulla, joista lopulliset johtopäätökset muuntavasta vaikutuksesta tehtiin.

3 TULOKSET

Muuttujien väliset korrelaatiokertoimet on esitetty taulukossa 2. Itseen kohdistuvan perfektionismin ja sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin välinen korrelaatio oli odotetusti vahva ($r = .505$, $p < .01$), osoittaen ulottuvuuksien edustavan perfektionismia osittain päällekkäisesti (Cohen, 1988; Flett ym., 1991). Muuttujien jakaumia silmämääräisesti tarkasteltaessa havaittiin kaltoinkohtelumuuttujan jakauman olevan oikealle vino. Tämä merkitsee sitä, että suurin osa tutkimukseen osallistuneista vanhemmista ei raportoinut kaltoinkohtelevansa lapsiaan.

TAULUKKO 2. Muuttujien väliset Pearsonin korrelaatiokertoimet

	SOP	SPP	Tukahduttaminen	Uudelleenarviointi	Kaltoinkohtelu
SOP		.505**	.222**	-.062*	.170**
SPP			.254**	-.014	.233**
Tukahduttaminen				.137**	.154**
Uudelleenarviointi					-.115**
Kaltoinkohtelu					

Huom. * $p < .05$; ** $p < .01$

3.1 Vanhempien perfektionismin yhteydet lasten kaltoinkohteluun

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä selvitettiin vanhempien perfektionismin yhteyksiä lasten kaltoinkohteluun. Koska perfektionismin muotojen keskinäinen korrelaatio ($r = .505, p < .01$) ilmensi ulottuvuuksien osittaista päällekkäisyyttä, yhteyttä tutkittiin hierarkkisella lineaarisella monimuuttujaregressioanalyysillä. Mallissa selitettävänä muuttujana oli kaltoinkohtelu ja selittävinä muuttujina perfektionismin muodot SOP ja SPP. Selittävät muuttujat lisättiin malliin askeleittain niin, että ensimmäisellä askeleella lisättiin SPP ja toisella askeleella SOP. Mallille suoritettiin myös bootstrapping-menetelmä selitettävän muuttujan jakauman vinouden vuoksi. Bootstrapping-menetelmässä käytettiin 1000 bootstrap-otosta, joiden avulla estimoitiin regressiokertoimet, keskivirheet ja p-arvot. Regressioanalyysin tulokset ovat luettavissa taulukosta 3.

Mallin kokonaisselitysasteeksi saatiin 6 % ($p < .05$), jonka perusteella perfektionismin vaikutuksen kaltoinkohteluun voidaan sanoa olevan pieni, vaikkakin tilastollisesti merkitsevä. Tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys muuttujien välillä löytyi hierarkkisen mallin ensimmäisellä askeleella, sillä SPP selitti löydetystä vaihtelusta 5 % ($p < .001$). Toisella askeleella SPP:n vaikutus pieneni, kun SOP lisättiin mukaan regressiomalliin. SOP:n vaikutus jäi mallissa pieneksi ja lopulta bootstrapping-menetelmän jälkeen myös ei-merkitseväksi ($p > .05$). Perfektionismin muotojen vaikutus oli osittain päällekkäinen, mikä huomattiin myös samoilla muuttujilla muodostetusta toisesta regressiomallista, jossa SOP lisättiin malliin ensin. Tällöin molemmat perfektionismin muodot saivat samansuuruisen selitysosuuden kaltoinkohtelun suhteen (3 %). Tämän tuloksen sekä perfektionismin muotojen välisen korrelaation ($r = .505$) perusteella pääteltiin SOP:n ja SPP:n olevan vaikutukseltaan osittain päällekkäisiä. Täten myös muissa tutkimuksen regressiomalleissa lisättiin SPP aina malliin ensin, jotta perfektionismin muotojen päällekkäisyys tulisi kaikissa malleissa johdonmukaisesti ilmi.

TAULUKKO 3. Perfektionismin muotojen yhteydet kaltoinkohteluun

	Std β	R^2	ΔR^2
1. askel		.05***	.05***
SPP	.23***		
2. askel		.06*	.004*
SPP	.20***		
SOP	.07		

Huom. * $p < .05$; *** $p < .001$

Std β = standardoitu regressiokerroin, R^2 = selitysaste, ΔR^2 = selitysasteen muutos

3.2 Vanhempien perfektionismin yhteydet vanhempien tunteiden säätelystrategioihin

Toisessa tutkimuskysymyksessä hierarkkisella lineaarisella monimuuttujaregressioanalyysillä tutkittiin vanhempien perfektionismin ja tunteiden säätelystrategioiden yhteyksiä. Regressioanalyysin tulokset ovat luettavissa taulukosta 4. Tukahduttamisen strategian osalta regressiomallin kokonaisselitysasteeksi saatiin 8 % ($p < .001$). Tulosten mukaan SPP selitti 6 % tukahduttamisen strategian käytöstä ($p < .001$) ja SOP:n lisääminen regressiomalliin lisäsi selitysastetta hieman. Kokonaisselitysasteen perusteella voidaan sanoa perfektionismin vaikutuksen tukahduttamiseen olevan pieni, mutta tilastollisesti merkitsevä.

Kognitiivisen uudelleenarvioinnin osalta regressioanalyysi osoitti, ettei SPP ollut yhteydessä uudelleenarvioinnin strategian käyttöön ($R^2 < 0.1$ %, $p > .05$). SOP yksin selitti uudelleenarvioinnista 0.4 % ($p < .05$), jolloin perfektionismin vaikutus uudelleenarviointiin on tilastollisesti merkitsevä, mutta kokonaisuudessaan hyvin pieni.

TAULUKKO 4. Perfektionismin muotojen yhteydet tunteiden säätelystrategioiden käyttöön

	Std β	R^2	ΔR^2
Tukahduttaminen			
1. askel		.06***	.06***
SPP	.25***		
2. askel		.08***	.01***
SPP	.19***		
SOP	.13***		
Kognitiivinen uudelleenarviointi			
1. askel		<.001	<.001
SPP	-.01		
2. askel		.004*	.004*
SPP	.02		
SOP	-.07*		

Huom. * $p < .05$; *** $p < .001$

Std β = standardoitu regressiokerroin, R^2 = selitysaste, ΔR^2 = selitysasteen muutos

3.3 Tunteiden säätelyn muuntava vaikutus vanhempien perfektionismin ja lasten kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen

Viimeisessä tutkimuskysymyksessä haluttiin selvittää tunteiden säätelyn muuntavaa vaikutusta vanhempien perfektionismin ja lasten kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Malleissa käytetyt jatkuvat muuttujat standardoitiin, joten uudelleenstandardoinnin välttämiseksi taulukoissa on tämän tutkimuskysymyksen kohdalla raportoitu regressiokertoimien standardoimattomat arvot. Standardoimattomia arvoja käytettiin myös yhdysvaikutuskuvioiden muodostamisessa. Standardoitujen muuttujien yhdistelmistä muodostettiin neljä mallia, joiden tulokset ovat nähtävissä taulukoista 5 ja 6.

Mallissa 1 tarkasteltiin tukahduttamisen muuntavaa vaikutusta SPP:n ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Mallin 1 mukaan SPP, tukahduttaminen ja näiden välinen yhdysvaikutustermi selittivät kaltoinkohtelusta kaikkiaan 7 % ($p > .05$) (taulukko 5). Muodostettu regressiomalli oli merkitsevä ensimmäisellä askeleella, kun selittävinä muuttujina mukana olivat SPP ($\beta = .21, p < .001$) ja tukahduttaminen ($\beta = .10, p < .001$), joiden molempien selitysosuudet olivat merkitseviä. Yhdysvaikutustermi ei selittänyt kaltoinkohtelun vaihtelua tilastollisesti merkitsevästi ($\beta = -.05, p > .05$). Toisin sanoen regressioanalyysin tulosten mukaan tukahduttamisella ei siis ollut tilastollisesti merkitsevää muuntavaa vaikutusta perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen.

Tarkasteltaessa tukahduttamisen muuntavaa vaikutusta SOP:n ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen mallissa 2, tulokset olivat saman suuntaisia. Mallissa 2 SOP, tukahduttaminen ja näiden välinen yhdysvaikutustermi selittivät kaltoinkohtelusta 4 %, mutta selityssaste ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($p > .05$) (taulukko 5). Ensimmäisellä askeleella mallin selityssaste oli merkitsevä ($R^2 = .04, p < .001$), sillä SOP:n ($\beta = .14, p < .001$) ja tukahduttamisen ($\beta = .12, p < .001$) selitysosuudet olivat merkitseviä. Yhdysvaikutustermi ei selittänyt kaltoinkohtelun vaihtelua tilastollisesti merkitsevästi tämänkään mallin kohdalla ($\beta = -.03, p > .05$).

TAULUKKO 5. Tukahduttamisen strategian muuntava vaikutus

	β	R^2	ΔR^2
Malli 1			
1. askel		.06***	.06***
SPP	.21***		
Tukahduttaminen	.10***		
2. askel		.07	.003
SPP	.21***		
Tukahduttaminen	.11***		
Yhdysvaikutustermi	-.05		
Malli 2			
1. askel		.04***	.04***
SOP	.14***		
Tukahduttaminen	.12***		
2. askel		.04	.001
SOP	.14***		
Tukahduttaminen	.13***		
Yhdysvaikutustermi	-.03		

Huom. *** $p < .001$

β = standardoimaton regressiokerroin, R^2 = selitysaste, ΔR^2 = selitysasteen muutos

Mallissa 3 tarkasteltiin kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntavaa vaikutusta SPP:n ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Kokonaisuudessaan SPP, kognitiivinen uudelleenarviointi ja yhdysvaikutustermi selittivät kaltoinkohtelun vaihtelusta 8 % ($p < .001$) (taulukko 6). Kaikkien mallissa mukana olleiden muuttujien selitysosuudet olivat tilastollisesti merkitseviä (SPP $\beta = .23$, $p < .001$; kognitiivinen uudelleenarviointi $\beta = -.13$, $p < .001$; yhdysvaikutustermi $\beta = -.10$, $p < .001$). Yhdysvaikutustermi siis selitti tilastollisesti merkitsevästi SPP:n ja kaltoinkohtelun välistä yhteyttä, sillä kognitiivinen uudelleenarviointi muunsi näiden muuttujien välistä suhdetta.

Yhdysvaikutus havaittiin myös mallissa 4, jossa tutkittiin kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntavaa vaikutusta SOP:n ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Kaltoinkohtelun vaihtelusta selittyi kaikkiaan 5 % ($p < .001$) SOP:n, kognitiivisen uudelleenarvioinnin ja yhdysvaikutustermin avulla (taulukko 6). Kaikkien selittävien muuttujien selitysosuudet olivat tilastollisesti merkitseviä (SOP $\beta = .15$, $p < .001$; kognitiivinen uudelleenarviointi $\beta = -.11$, $p < .001$, yhdysvaikutustermi $\beta = -.10$, $p < .001$). Yhdysvaikutustermi

selitti jälleen tilastollisesti merkitsevästi kaltoinkohtelun vaihtelua ($\beta = -.10$, $p < .001$), eli kognitiivinen uudelleenarviointi muunsi SOP:n ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta.

TAULUKKO 6. Kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntava vaikutus

	β	R^2	ΔR^2
Malli 3			
1. askel		.07***	.07***
SPP	.23***		
Kognitiivinen uudelleenarviointi	-.11***		
2. askel		.08***	.01***
SPP	.23***		
Kognitiivinen uudelleenarviointi	-.13***		
Yhdysvaikutustermi	-.10***		
Malli 4			
1. askel		.04***	.04***
SOP	.16***		
Kognitiivinen uudelleenarviointi	-.11***		
2. askel		.05***	.01***
SOP	.15***		
Kognitiivinen uudelleenarviointi	-.11***		
Yhdysvaikutustermi	-.10***		

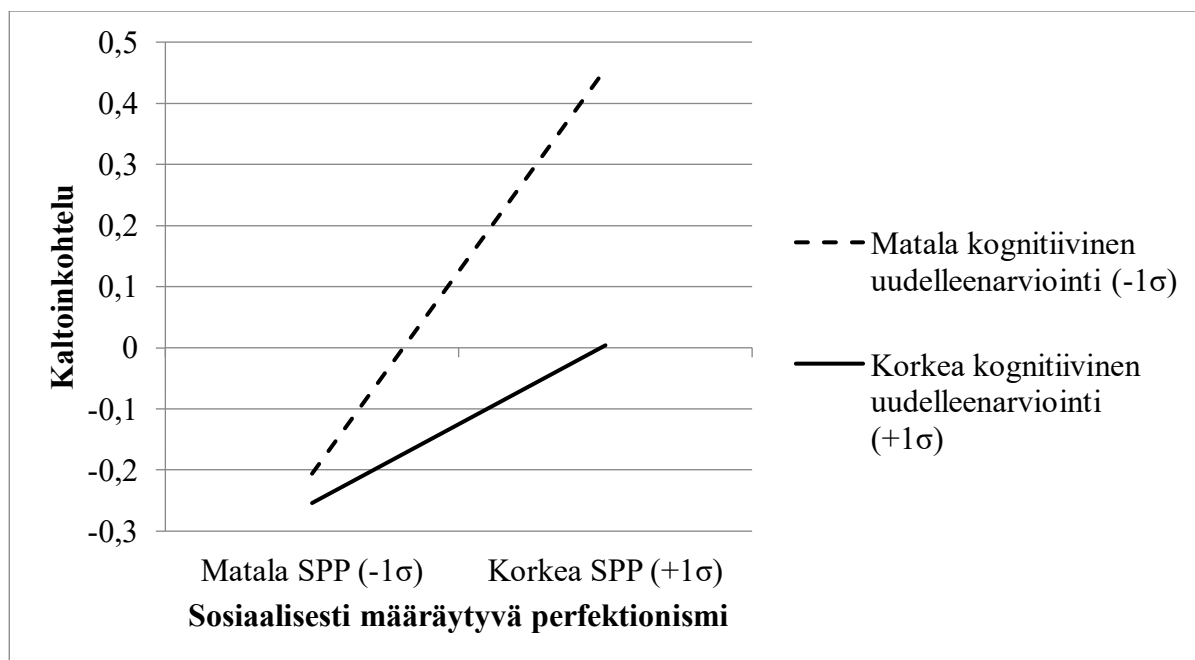
Huom. *** $p < .001$

β = standardoimaton regressiokerroin, R^2 = selitysaste, ΔR^2 = selitysasteen muutos

Malleissa 3 ja 4 havaitun kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntavan vaikutuksen suuntaa tarkasteltiin yhdysvaikutuskuvioiden avulla. Näissä kuvioissa on esitetty kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntava vaikutus sekä SPP:n ja kaltoinkohtelun (kuvio 1) että SOP:n ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen (kuvio 2). Kuvioissa on havainnollistettu kaltoinkohtelun esiintymistä tilanteissa, joissa sekä kognitiivisen uudelleenarvioinnin että perfektionismin tasot vaihtelevat matalan (-1σ) ja korkean välillä ($+1\sigma$).

Kuviosta 1 on nähtävissä, että kun kognitiivinen uudelleenarviointi on korkea ($+1\sigma$), SPP:n vaikutus kaltoinkohteluun on heikompaa, kuin silloin, kun kognitiivinen uudelleenarviointi on matalaa (-1σ). Kognitiivinen uudelleenarviointi siis muunsi SPP:n ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta niin, että se toimi kaltoinkohtelulta suojaavana tekijänä. Riippumatta kognitiivisen uudelleenarvioinnin strategian käytöstä, kaltoinkohtelun määrä lisääntyi SPP:n lisääntyessä. Kaltoinkohtelun määrä lisääntyi kuitenkin jyrkemmin, kun kognitiivinen uudelleenarviointi oli matalaa. Siten suojaava vaikutus tuli esiin erityisesti tilanteessa, jossa sosiaalisesti määräytyvää perfektionismia ilmentävä vanhempi käyttää kognitiivista uudelleenarviointia, sillä tällöin kaltoinkohtelun nousu ei ollut yhtä jyrkkää. Tulos siis osoitti kognitiivisen uudelleenarvioinnin strategian muuntavan sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta siten, että perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun on heikompi.

KUVIO 1. Kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntava vaikutus sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen.

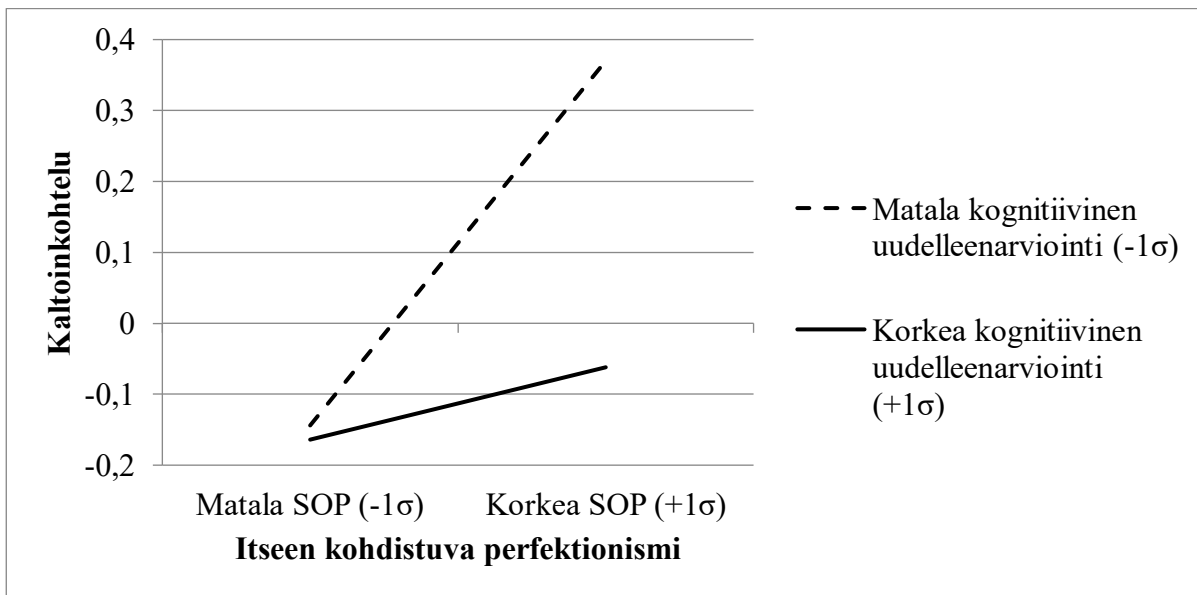

Huom. SPP = sosiaalisesti määräytyvä perfektionismi, σ = keskihajonta

Kuviossa 2 on havainnollistettu kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntavaa vaikutusta SOP:n ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Muuntava vaikutus oli samansuuntainen kuin kuviossa 1 esitelty kognitiivisen uudelleenarvioinnin suojaava vaikutus. Kuviosta nähdään, että kaltoinkohtelun esiintyminen lisääntyi, kun SOP:n taso kasvoi ($+1\sigma$). Kaltoinkohtelua esiintyi kuitenkin vähemmän, mikäli vanhempi käytti enemmän kognitiivista uudelleenarviointia tunteiden säätelystrategiana.

Myös SOP:n kohdalla kognitiivinen uudelleenarviointi siis toimi kaltoinkohtelulta suojaava tekijänä. Näin ollen myös tässä tapauksessa kognitiivisen uudelleenarvioinnin strategia muunsi itseen kohdistuvan perfektionismin ja kaltoinkohtelun välistä suhdetta siten, että perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun on heikompi.

KUVIO 2. Kognitiivisen uudelleenarvioinnin muuntava vaikutus itseen kohdistuvan perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen.

Huom. SOP = itseen kohdistuva perfektionismi, σ = keskihajonta

4 POHDINTA

Tarkoituksenamme oli tutkia vanhemmuuden perfektionismin, tunteiden säätelyn ja lasten kaltoinkohtelun välisiä suhteita COVID-19-pandemian aikana. Tavoitteenamme oli tarkastella perfektionismin yhteyksiä sekä tunteiden säätelyyn että kaltoinkohteluun, ja lisäksi tutkimme tunteiden säätelyn mahdollista muuntavaa vaikutusta perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Tulosten mukaan sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin todettiin olevan yhteydessä kaltoinkohteluun ja tunteiden tukahduttamiseen. Itseen kohdistuva perfektionismi taas oli tukahduttamisen lisäksi yhteydessä kognitiiviseen uudelleenarviointiin. Tulokset lisäksi osoittivat, että kognitiivisella uudelleenarvioinnilla näyttäisi olevan suojaava vaikutus perfektionismin ja kaltoinkohtelun välisessä suhteessa. Mikäli perfektionismia ilmentävä vanhempi siis käytti enemmän kognitiivista uudelleenarviointia, perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun oli heikompi.

4.1 Perfektionismin yhteydet kaltoinkohteluun

Tutkimuksemme ensimmäisenä tavoitteena oli tarkastella vanhempien perfektionismin muotojen yhteyksiä kaltoinkohteluun. Tulokset vanhempien perfektionismin yhteydestä lasten kaltoinkohteluun olivat odotustemme mukaisia. Hypoteesiemme mukaisesti vanhemman itseen kohdistuvalla ja sosiaalisesti määräytyvällä perfektionismilla on erilaiset vaikutukset kaltoinkohteluun siten, että itseen kohdistuvalla perfektionismilla ei todettu yhteyttä kaltoinkohteluun (hypoteesi 1a), kun taas sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin huomattiin olevan yhteydessä kaltoinkohteluun (hypoteesi 1b). Näiden tulosten voidaan nähdä olevan linjassa aiemman tutkimustiedon kanssa, kun esimerkiksi tiedetään itseen kohdistuvaan perfektionismiin liittyvän paremmat valmiudet säädellä omia tunnereaktioitaan (Flett ym., 1991). Lisäksi vanhemmilla itseen kohdistuva perfektionismi on liitetty parempaan hyvinvointiin, johon kuuluu vähemmän stressiä sekä enemmän luottamusta ja tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteen (Lee ym., 2012). Näin ollen paremmin voivat vanhemmat eivät välttämättä kaltoinkohtele lapsiaan yhtä todennäköisesti.

Sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin vaikutus kaltoinkohteluun oli pieni, mutta tilastollisesti merkitsevä ja myös tätä voidaan pyrkiä selittämään aiemman tutkimustiedon avulla. Sosiaalisesti määräytyvällä perfektionismilla on todettu olevan yhteys vanhemman uupumukseen (Sorkkila & Aunola, 2020), ja vanhemman uupumus on edelleen liitetty lasten kaltoinkohteluun (Mikolajczak ym., 2018). Näin ollen tuloksemme ovat linjassa aiemman tutkimustiedon kanssa, mutta tuovat myös uutta tietoa perfektionismin suorasta yhteydestä kaltoinkohteluun. Aiempaa tutkimustietoa niin itseen kohdistuvan kuin sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin yhteyksistä kaltoinkohteluun ei parhaan tietämyksemme mukaan ole saatavilla.

Tiedetään, että perfektionismin kaksijakoisessa mallissa sosiaalisesti määräytyvä perfektionismi nähdään usein hyvinvoinnille haitallisempana ja se on yhdistetty esimerkiksi vakavaan masennukseen sekä huonoon itsetuntoon (Flett ym., 1991; Lee ym., 2012), joiden tiedetään olevan yhteydessä kaltoinkohteluun (ks. katsaukset Lavi ym., 2019; Milner ym., 2022; Stith ym., 2009). Tässä tutkimuksessa havaitsimme sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin olevan yhteydessä kaltoinkohteluun. Löydös ei ole yllättävä, sillä myös aiemmissa tutkimuksissa sosiaalisesti määräytyvällä perfektionismilla on havaittu olevan haitallinen vaikutus hyvinvointiin (ks. esim. Klibert ym., 2005; Lee ym., 2012). Tulostemme perusteella voisi olettaa ulkoa tulevien korkeiden standardien olevan joustamattomampia tai jopa epärealistisia, mikä johtaa huonompaan hyvinvointiin ja korkeampaan stressiin, joiden taas tiedetään olevan yhteydessä kaltoinkohteluun (ks. katsaus Milner ym., 2022). COVID-19-pandemian voidaan uskoa lisänneen stressin kokemuksia tilanteen

odottamattomuuden ja siihen liittyvän epävarmuuden vuoksi. Tämän voidaan myös olettaa näkyvän sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliltä löytyneessä yhteydessä erityisesti siitä syystä, että sosiaalisesti määräytyvää perfektionismia ilmentävät vanhemmat saattavat kokea jo lähtökohtaisesti enemmän stressiä (Lee ym., 2012).

Sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin yhteyksiä kaltoinkohteluun voi osaltaan selittää myös koetun autonomian puute itseen kohdistuvissa korkeissa vaatimuksissa. Toisin kuin itseen kohdistuvassa perfektionismissa, sosiaalisesti määräytyvässä perfektionismissa vaikuttamisen mahdollisuuksia voidaan kokea olevan vähemmän, sillä standardien määrittelijä on tällöin yksilön kokemuksen mukaan ulkopuolinen henkilö tai taho (Hewitt & Flett, 1991). Täten yksilöllä ei välttämättä ole edes mahdollisuutta neuvotella hyvinvointinsa puolesta vaatimuksista, jotta ne paremmin vastaisivat todellisuutta. Sen sijaan itseen kohdistuvaan perfektionismiin ei aiemmassa kirjallisuudessa ole yhdistetty yhtä haitallisia vaikutuksia (ks. esim. Klibert ym., 2005), ja tämä perfektionismin muoto ei myöskään tässä tutkimuksessa näyttäisi olevan yhtä haitallinen ja altistavan kaltoinkohtelulle. Voikin olla, että sosiaalisesti määräytyvään perfektionismiin verrattuna yksilön itsensä asettamat tavoitteet ovat joustavampia ja siten tarjoavat mahdollisuuden neuvotella vaatimuksista uudelleen säilyttäen autonomian kokemuksen. Autonomian kokemuksen myötä vanhempi voi arvioida omat vaikuttamisen mahdollisuutensa paremmiksi, jolloin esimerkiksi kaltoinkohtelulle altistavien tekijöiden, kuten stressin ja uupumuksen puuttuminen tai niiden vähäisempi vaikutus voi toimia tässä kaltoinkohtelulta suojaavana tekijänä.

4.2 Perfektionismin yhteydet tunteiden säätelystrategioihin

Tutkimuksemme toisena tavoitteena oli tutkia perfektionismin eri muotojen yhteyksiä kognitiivisen uudelleenarvioinnin ja tukahduttamisen strategioiden käyttöön. Ensimmäiseksi oletimme, että vanhemman itseen kohdistuva perfektionismi on negatiivisesti yhteydessä tukahduttamisen strategian käyttöön (hypoteesi 2a) ja toiseksi sen olevan positiivisesti yhteydessä uudelleenarvioinnin strategian käyttöön (hypoteesi 2b). Tulokset eivät tukeneet oletuksiamme itseen kohdistuvan perfektionismin osalta. Kolmanneksi oletimme, että vanhemman sosiaalisesti määräytyvä perfektionismi on positiivisesti yhteydessä tukahduttamiseen (hypoteesi 2c) ja neljänneksi sen olevan negatiivisesti yhteydessä uudelleenarvioinnin strategiaan (hypoteesi 2d). Oletukset sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin osalta saivat osittaista tukea, sillä sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin havaittiin olevan oletetun kaltaisessa yhteydessä tukahduttamisen strategiaan. Sen sijaan sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin yhteys uudelleenarviointiin ei ollut oletustemme mukainen. Tulokset

perfektionismin muotojen ja tunteiden säätelystrategioiden välisistä yhteyksistä olivat siis pääosin oletustemme vastaisia.

Tutkimuksemme ei tukenut oletusta siitä, että vanhempien itseen kohdistuva perfektonismi on negatiivisesti yhteydessä tukahduttamisen strategiaan (hypoteesi 2a). Tutkimuksemme tuki ainoastaan oletusta siitä, että sosiaalisesti määräytyvä perfektonismi oli positiivisesti yhteydessä tukahduttamisen strategian käyttöön (hypoteesi 2c). Tulokset osoittivat, että myös itseen kohdistuvaa perfektonismia ilmentävät vanhemmat käyttivät tukahduttamisen strategiaa tunteiden säätelyn keinona. Tukahduttamisen voidaan nähdä olevan melko joustamaton tunteiden säätelystrategia, ja perfektonismi on aiemmissa tutkimuksissa yhdistetty tällaisten strategioiden käyttöön (Rudolph ym., 2007). Tarkasteltaessa perfektonismin muotojen välisiä eroavaisuuksia tunteiden säätelyssä, on kuitenkin huomattu itseen kohdistuvaa perfektonismia ilmentävien yksilöiden tunteiden säätelytaitojen olevan parempia (Flett ym., 1991).

Tulosten mukaan molemmat perfektonismin muodot olivat yhteydessä tukahduttamisen strategian käyttöön, mikä oli osittain odottamatonta itseen kohdistuvan perfektonismin osalta. On mahdollista, että tulokset osaltaan selittyvät odottamattoman COVID-19-pandemian kautta. Vanhemman tehtävä on säädellä pienen lapsen tunteita (Dix, 1991; Rutherford ym., 2015), jolloin tukahduttamisen keinoin on saatettu pyrkiä säätelemään epävarmuuden aikaansaamia kielteisiä tunnereaktioita ja niiden näkymistä lapselle. Toisaalta tulosten taustalla saattaa olla myös perfektonismin muodoille yhteiset tekijät. On esimerkiksi mahdollista, että muodostaan riippumatta perfektonismia määrittää tietynlainen joustamattomuus, jonka myötä korkeiden tavoitteiden saavuttamista häiritsevät tunteet pyritään tukahduttamisen keinoin vaientamaan.

Tulokset perfektonismin muotojen ja kognitiivisen uudelleenarvioinnin välisistä yhteyksistä olivat myös oletustemme vastaisia. Itseen kohdistuvan perfektonismin todettiin olevan negatiivisessa yhteydessä kognitiiviseen uudelleenarviointiin (hypoteesi 2b) eikä sosiaalisesti määräytyvällä perfektonismilla ja kognitiivisen uudelleenarvioinnin käyttämisellä havaittu olevan lainkaan tilastollista yhteyttä (hypoteesi 2d). Oletimme itseen kohdistuvaa perfektonismia ilmentävien vanhempien käyttävän enemmän kognitiivista uudelleenarviointia, sillä näillä henkilöillä voidaan aiemman tutkimustiedon perusteella odottaa olevan paremmat valmiudet tunteiden säätelyyn (Flett ym., 1991) ja siten tehokkaamman tunteiden säätelystrategian käyttöön. Tulosten perusteella näyttäisi kuitenkin, että itseen kohdistuva perfektonismi yhdistyy vähäisempään kognitiivisen uudelleenarvioinnin strategian käyttöön, mikä saattaa johtua itseen kohdistuvasta ankaruudesta ja tavoitteiden joustamattomuudesta. Tällöin kognitiivista uudelleenarviointia ei ehkä koeta

mielekkääksi strategiaksi, vaan tunteita pyritään säätelemään sellaisten keinojen avulla, jotka eivät haasta perfektionistisia standardeja.

Toisaalta aiemmissä tutkimuksissa on huomattu tunteiden säätelyn ongelmien lisääntyneen pandemian aikana (Ahsan Khodami ym., 2022). Tutkimuksen toteuttamisen aikana epävarmaa oli, miten vakavasta taudista on kyse sekä miten kauan poikkeustilanne tulee jatkumaan. Lisäksi pandemian vaikutukset perheiden hyvinvointiin ovat voineet olla hyvinkin suuria ja vakavia. Voikin olla, että yllättävä maailmanlaajuinen muutos ja siihen liittyvät kielteiset tunteet ovat joissain määrin ylittäneet yksilön kyvyn uudelleenarvioida stressaavia tilanteita myönteisesti. Pandemian aiheuttamien muutosten myötä voimavarat on saatettu keskittää arjesta selviytymiseen ja perheen hyvinvoinnin turvaamiseen, jolloin tunteiden säätely ja tilanteiden myönteinen tulkitseminen on voinut olla toisarvoista. Tutkimus perfektionismin muotojen ja tunteiden säätelystrategioiden välisistä suhteista on niukkaa eikä tutkittua tietoa ole saatavilla niin pandemian ajalta kuin sen ulkopuoleltakaan. Näin ollen tarvitaan lisätietoa, jotta voidaan tarkastella syitä sille, miksi itseen kohdistuva ja sosiaalisesti määräytyvä perfektionismi eroavat kognitiivisen uudelleenarvioinnin käytön suhteen.

4.3 Tunteiden säätelystrategioiden muuntava vaikutus perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen

Tutkimuksen kolmantena tavoitteena oli selvittää tunteiden säätelystrategioiden mahdollista muuntavaa vaikutusta perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen, josta tämä tutkimus tarjosi uutta tietoa. Oletustemme vastaisesti tukahduttamisen strategialla ei ollut muuntavaa vaikutusta perfektionismin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen (hypoteesi 3a, hypoteesi 3b). Toisin sanoen tunteiden tukahduttaminen ei siis ollut kaltoinkohtelulle altistava tekijä perfektionismin muodosta riippumatta. Jälleen COVID-19-pandemia on voinut vaikuttaa tulosten taustalla niin, että odottamattomassa katastrofitilanteessa tukahduttaminen on ollut osin toimiva tunteiden säätelystrategia. Perheiden arjessa tapahtui suuria ja akuutteja muutoksia, joiden keskellä on saattanut olla hyödyllistä keskittyä muutosten aikaansaamiin uusiin vaatimuksiin ja niistä selviytymiseen sulkemalla kielteiset tunnereaktiot toistaiseksi pois. Tällöin tukahduttamisella ei ole ollut kaltoinkohtelulle altistavaa vaikutusta, vaan se on voinut olla joissain määrin jopa tarpeellista. Vaikka tukahduttaminen on nähty toimimattomampana tunteiden säätelystrategiana (ks. esim. Gross, 2001), se saattaa olla joissakin konteksteissa myös toimiva selviytymiskeino.

Sen sijaan kognitiivisella uudelleenarvioinnilla havaittiin olevan muuntava vaikutus perfektionismiin ja kaltoinkohtelun väliseen suhteeseen. Oletustemme mukaisesti kognitiivisella uudelleenarvioinnilla havaittiin olevan kaltoinkohtelulta suojaava vaikutus molempien perfektionismien muotojen kohdalla (hypoteesi 3c, hypoteesi 3d). Tulos oli myös aiempia tutkimustuloksia tukeva, sillä kognitiivisen uudelleenarvioinnin on aiemmin todettu suojaavan ainakin fyysiseltä kaltoinkohtelulta (Lawson ym., 2020). Lisäksi tulos tuki myös Hillsonin ja Kuiperin (1994) näkemystä siitä, että vanhemman käyttämä kognitiivinen uudelleenarviointi voi pienentää kaltoinkohtelun esiintymisen todennäköisyyttä. Onnistuneen kognitiivisen uudelleenarvioinnin myötä kaltoinkohtelun riski saattaa pienentyä myönteisempien tunnekokemusten ja täten paremman hyvinvoinnin kokemuksen kautta.

Perfektionismia ilmentävät yksilöt ovat alttiimpia stressin ja ahdingon kokemuksille (Rudolph ym., 2007) ja stressin on todettu olevan yksi kaltoinkohteluun liittyvistä riskitekijöistä (ks. katsaus Milner ym., 2022). Täten COVID-19-pandemian kaltaisessa tilanteessa heidän voidaan ajatella olevan korostuneessa riskissä kaltoinkohdella lapsiaan. Jos vanhempi kuitenkin onnistuu käyttämään toimivia tunteiden säätelystrategioita, kuten kognitiivista uudelleenarviointia ja siten vähentämään kokemaansa stressiä voi myös kaltoinkohtelun riski pienentyä. Aiemman tutkimuksen pohjalta sekä tässä tutkimuksessa löydetyn suojaavan vaikutuksen perusteella kognitiivinen uudelleenarviointi voi mahdollistaa kielteisten tunteiden muokkaamisen myönteisemmiksi perfektionismia ilmentävillä vanhemmilla, jotka saattavat muutenkin kokea erityisesti suoriutumiseensa liittyen paljon kielteisiä tunteita (ks. esim. Flett ym., 2003). Mikäli kielteisten tunteiden ajatellaan olevan yksi kaltoinkohtelun taustalla olevista tekijöistä (katsaus Lavi ym., 2019), voi näiden tunteiden tai niiden voimakkuuden vähentyminen kognitiivisen uudelleenarvioinnin avulla pienentää kaltoinkohtelun todennäköisyyttä. Perfektionismiin lisäksi kielteisiä tunnekokemuksia on tutkituilla vanhemmilla voinut lisätä COVID-19-pandemia, jolloin kielteisiä psyykkisiä seurauksia on aiheutunut samanaikaisesti sekä yksilöön itseensä liittyvistä tekijöistä että maailmanlaajuisesta kriisistä. Tällöin kielteisiä psyykkisiä seurauksia voi siis auttaa lieventämään vanhemman kyky siirtää huomiotaan kognitiivisen uudelleenarvioinnin kautta voimavaroja tukeviin tekijöihin, kuten perheen kanssa vietetyn ajan lisääntymiseen.

4.4 Tutkimuksen vahvuudet, rajoitukset ja jatkotutkimusaiheet

Tähän tutkimukseen liittyi vahvuuksia, mutta myös joitakin rajoituksia. Ensimmäisenä vahvuutena voidaan pitää otokseen liittyviä tekijöitä. Tutkimuksen otoskoko oli suuri, ja otosta voidaan pitää

edustavana ainakin perhemuodon osalta, sillä tutkimukseen osallistuneiden perhemuodot edustivat suomalaista väestöä melko hyvin. Toisena vahvuutena voidaan pitää anonyymien internetkyselylomakkeen käyttöä aineistonkeruutapana, sillä pandemian rajoitustoimien aikana internetkyselyllä on voitu tavoittaa suuri määrä vastaajia eri puolilta Suomea. Lisäksi anonyymi kyselylomake on voinut edesauttaa totuudenmukaista vastaamista arkaluontoisiin tutkimusaiheisiin, kuten lasten kaltoinkohteluun, sillä vastaajia ei ole voitu tunnistaa vastaustensa perusteella. Tutkimuksen kolmas vahvuus liittyi sen tarjoamaan uuteen ja ainutlaatuihin tietoon COVID-19-pandemian ajalta ja siten ymmärryksen lisäämiseen pandemian aikaisesta kaltoinkohtelusta ja tunteiden säätelystä, sekä perfektionismin yhteyksistä näihin ilmiöihin.

Toisaalta tutkimuksen ensimmäisenä rajoituksena voidaan nähdä otoksen edustavuus. Otoksessamme yliedustettuina esiintyivät äidit ja korkeakoulutetut, joiden määrä vastaajien joukossa oli keskimäärin suomalaisväestöä suurempi. Lisäksi aineisto on kerätty anonyymien internetkyselylomakkeen avulla, jolloin ei voida varmasti tietää, keitä tutkimukseen vastanneet vanhemmat edustivat. Tulosten yleistämiseen on siten suhtauduttava varauksella. Lisäksi anonyymissa internetkyselyssä arkaluontoisia aiheita kysyttäessä on vanhempien itsearviointi saattanut kallistua sosiaalisesti suotavampiin vastauksiin, mikä voidaan lukea tutkimuksen toiseksi rajoitukseksi. Kyselylomakkeessa pyrittiin kuitenkin huomioimaan tutkimusaiheen sensitiivisyys ja mahdollisuus vastausten kaunisteluun muistuttamalla vastaajaa anonymiteetista ennen kaltoinkohtelua koskevia väittämiä, sekä pyytämällä vastaajaa arvioimaan omien vastaustensa totuudenmukaisuutta kaltoinkohteluväittämien päätteeksi.

Tutkimuksen kolmantena rajoituksena voidaan pitää poikkileikkausasetelmaa, sillä vain yhdessä mittapisteessä toteutettu tutkimus rajoittaa syy-seuraussuhteiden tulkitsemista. Jatkossa pitkittäistutkimus perfektionismin, tunteiden säätelyn ja kaltoinkohtelun aihepiirien parissa voi tarjota mielenkiintoista tietoa ilmiöiden kehityksestä ja vaikutuksesta toisiinsa. Lisäksi neljäntenä rajoituksena voidaan nähdä perfektionismin muotojen osittainen päällekkäisyys, sillä lineaarisessa regressioanalyysissä selittävien muuttujien välinen korrelaatio voi vaikeuttaa tulosten tulkintaa. Toisaalta muuttujien keskinäinen korrelaatio voi kuitenkin kertoa myös perfektionismin eri muotojen edustavan saman ilmiön eri ulottuvuuksia (Metsämuuronen, 2011). Tutkimuksen viidentenä rajoitteena regressioanalyysin tulosten tulkinnassa on huomioitava myös löydettyjen tulosten vaikuttavuus. Vaikka monet esiin tulleet yhteydet olivat tilastollisesti merkitseviä, ne olivat vahvuudeltaan kuitenkin pieniä. Regressioanalyysin selitysasteet jäivät kohtalaisen vähäisiksi, joten suurin osa selitettävien muuttujien vaihtelusta selittyy muilla tekijöillä.

Kuudentena tutkimuksen rajoitteena voidaan nähdä tulosten tulkinnan rajoittuminen COVID-19-pandemian kontekstiin, sillä tutkimus on toteutettu pandemian rajoitustoimien aikana

keväällä 2020. Tutkittujen muuttujien välisiä yhteyksiä ei ole parhaan tietämyksemme mukaan tutkittu aiemmin yhdessä ja nyt tarkastelu aloitettiin poikkeusaikana. Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia samojen ilmiöiden välisiä yhteyksiä ilman katastrofitilanteen taustavaikutusta, sillä pandemialla on saattanut olla spesifejä vaikutuksia esimerkiksi kaltoinkohtelun esiintyvyyteen. Näitä eroavaisuuksia emme kuitenkaan voineet luotettavasti arvioida poikkileikkausasetelman sekä aiemman tutkimuksen puutteen vuoksi.

Lisäksi tässä tutkimuksessa emme eritelleet kaltoinkohtelun eri muotoja, vaan kaltoinkohtelumuuttujasta muodostettiin keskiarvosummamuuttuja, joka piti sisällään sekä fyysisen, emotionaalisen ja laiminlyövä kaltoinkohtelun. Jatkotutkimus eri kaltoinkohtelumuotojen yhteyksistä perfektionismiin sekä tunteiden säätelystrategioihin olisi mielekästä, jotta näiden muuttujien yhteyksistä kaltoinkohteluun saataisiin syvempi ymmärrys. Tutkimuksessa ei myöskään eroteltu vastauksia vanhempien sukupuolen perusteella, joten jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia äitien ja isien mahdollisia eroavaisuuksia perfektionismissa ja tunteiden säätelyssä sekä niiden vaikutuksissa lasten kaltoinkohteluun.

4.5 Johtopäätökset

Tutkimus tuotti tärkeää tietoa vanhempien perfektionismin yhteyksistä kaltoinkohteluun ja tunteiden säätelystrategioiden käyttöön, jota on toistaiseksi ollut saatavilla vähän. Tutkimus tarjosi uutta tietoa näiden ilmiöiden välisistä yhteyksistä erityisesti COVID-19-pandemian aiheuttaman poikkeustilanteen kontekstissa. Saatu tieto on merkityksellistä, sillä lapsiin kohdistuva kaltoinkohtelu on vakava ilmiö, jolla tiedetään olevan kauaskantoisia seurauksia (ks. esim. Draper ym., 2008; katsaus Norman ym., 2012). Täten lisääntynyt tietous kaltoinkohtelulle altistavista ja siltä suojaavista tekijöistä voi auttaa ehkäisemään kaltoinkohtelua ja sen haitallisia seurauksia.

Vanhempiin liittyviä lasten kaltoinkohtelulle altistavia tekijöitä on tutkittu aiemmin (ks. esim. katsaus Milner ym., 2022), mutta vähemmälle huomiolle on jäänyt perfektionismin mahdollinen vaikutus kaltoinkohteluun. Tässä tutkimuksessa tutkittiin perfektionismin suoraa vaikutusta kaltoinkohteluun ja tulokset osoittivat vanhemman sosiaalisesti määräytyvän perfektionismin olevan yhteydessä kaltoinkohteluun. Osin saatiin siis tukea sille, että aiempien tutkimusten mukaan sosiaalisesti määräytyvällä perfektionismilla on haitallisempia seurauksia vanhempien hyvinvoinnille kuin itseen kohdistuvalla perfektionismilla (Flett ym., 1991; Lee ym., 2012). Näiden tietojen perusteella on edelleen tärkeää keskittyä vanhempien hyvinvoinnin ja jaksamisen tukemiseen, sillä tutkimustulostemme perusteella hyvinvoinnin voidaan arvioida olevan

yhteydessä kaltoinkohteluun erityisesti perfektionismia ilmentävillä vanhemmilla. Tämä tutkimus antaa työkaluja kaltoinkohtelun ennaltaehkäisyyn. Esimerkiksi vanhempien itsemyötätuntoon ja sen kehittämiseen kohdennetuilla interventioilla voitaisiin pyrkiä lieventämään perfektionismia ilmentävien vanhempien korkeita vaatimuksia itseään kohtaan. Näitä perfektionistisia vaatimuksia alentamalla voidaan mahdollisesti pyrkiä vähentämään myös kaltoinkohtelua.

Perfektionismin piirteitä ilmentävät vanhemmat voivat olla taipuvaisia käyttämään joustamattomia sekä kielteisiin tunteisiin keskittyviä tunteiden säätelystrategioita (Rudolph ym., 2007). Tämä voi altistaa stressille ja hyvinvoinnin heikkenemiselle, joiden tiedetään olevan yhteydessä kaltoinkohteluun (ks. katsaus Milner ym., 2022; Rudolph ym., 2007). Tällöin erityisesti perfektionismiin taipuvaisten vanhempien tukeminen voi auttaa kaltoinkohtelun ehkäisemisessä. Myös tunteiden säätelyn muuntava vaikutus tarjosi arvokasta tietoa kognitiivisen uudelleenarvioinnin kaltoinkohtelulta suojaavasta vaikutuksesta perfektionismiin taipuvaisilla vanhemmilla. Ainoastaan stressin ehkäiseminen ei siis ole ainoa keino vaikuttaa perfektionististen vanhempien kaltoinkohtelualttiuteen, vaan riskiä voidaan pyrkiä pienentämään myös tukemalla joustavien tunteiden säätelystrategioiden käyttöä. Tunteiden säätelystä saatua tietoa voidaankin hyödyntää tarjoamalla vanhemmille tietoa ja keinoja joustavien tunteiden säätelystrategioiden hyödyntämiseen. Esimerkiksi ne tahot, jotka työskentelevät vanhempien ja lapsiperheiden parissa voivat hyödyntää työssään voimavaralähtöisiä työskentelytapoja, jotka parhaimmillaan saattavat auttaa vanhempia tunnistamaan myönteisiä asioita elämässään, mahdollistaen siten kognitiivisen uudelleenarvioinnin käyttöä. Suomessa esimerkiksi neuvolajärjestelmä voi toimia sopivana väylänä tarjota vanhemmille tietoa ja tukea. Joustavien strategioiden käyttö on oletettavasti eduksi kaikille vanhemmille, mutta erityisesti niille vanhemmille, jotka ovat perfektionisminsa vuoksi suuremmassa alttiudessa kaltoinkohdella lapsiaan.

LÄHTEET

- Ahsan Khodami, M., Hassan Seif, M., Sadat Koochakzadeh, R., Fathi, R., & Kaur, H. (2022). Perceived stress, emotion regulation and quality of life during the Covid-19 outbreak: A multi-cultural online survey/Stress perçu, regulation des émotions et qualité de vie pendant l'épidémie de Covid-19: une enquête en ligne multiculturelle. *Annales Médico Psychologiques*, 180(6), 514. <https://doi.org/10.1016/j.amp.2021.02.005>
- Augusti, E.-M., Baugerud, G. A., Sulutvedt, U., & Melinder, A. (2018). Maltreatment and trauma symptoms: Does type of maltreatment matter? *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 10(4), 396–401. <https://doi.org/10.1037/tra0000315>
- Campbell, A. M. (2020). An increasing risk of family violence during the Covid-19 pandemic: Strengthening community collaborations to save lives. *Forensic Science International: Reports*, 2, 100089. <https://doi.org/10.1016/j.fsir.2020.100089>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum.
- Curran, T., & Hill, A. P. (2019). Perfectionism is increasing over time: A meta-analysis of birth cohort differences from 1989 to 2016. *Psychological Bulletin*, 145(4), 410–429. <https://doi.org/10.1037/bul0000138>
- Dix, T. (1991). The Affective Organization of Parenting: Adaptive and Maladaptive Processes. *Psychological Bulletin*, 110(1), 3–25. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.110.1.3>
- Draper, B., Pfaff, J. J., Pirkis, J., Snowdon, J., Lautenschlager, N. T., Wilson, I., & Almeida, O. P. (2008). Long-Term Effects of Childhood Abuse on the Quality of Life and Health of Older People: Results from the Depression and Early Prevention of Suicide in General Practice Project. *Journal of the American Geriatrics Society (JAGS)*, 56(2), 262–271. <https://doi.org/10.1111/j.1532-5415.2007.01537.x>
- Flett, G. L., Besser, A., Davis, R. A., & Hewitt, P. L. (2003). Dimensions of perfectionism, unconditional self-acceptance, and depression. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 21(2), 119–138. <https://doi.org/10.1023/A:1025051431957>

- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Blankstein, K. & O'Brien, S. (1991). Perfectionism and learned resourcefulness in depression and self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 12(1), 61–68. [https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1016/0191-8869\(91\)90132-U](https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1016/0191-8869(91)90132-U)
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Nepon, T., Sherry, B. S. & Smith, M. (2022). The destructiveness and public health significance of socially prescribed perfectionism: A review, analysis, and conceptual extension. *Clinical Psychology Review*, 93. <https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1016/j.cpr.2022.102130>
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual Differences in Two Emotion Regulation Processes: Implications for Affect, Relationships, and Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348–362. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348>
- Gross, J. J. (1998a). Antecedent- and Response-Focused Emotion Regulation: Divergent Consequences for Experience, Expression, and Physiology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 224–237. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.1.224>
- Gross, J. J. (1998b). The Emerging Field of Emotion Regulation: An Integrative Review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271–299. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.271>
- Gross, J. J. (2001). Emotion Regulation in Adulthood: Timing Is Everything. *Current Directions in Psychological Science: a Journal of the American Psychological Society*, 10(6), 214–219. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00152>
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456–470. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.60.3.456>
- Hillson, J. M., & Kuiper, N. A. (1994). A stress and coping model of child maltreatment. *Clinical Psychology Review*, 14(4), 261-285. [https://doi.org/10.1016/0272-7358\(94\)90025-6](https://doi.org/10.1016/0272-7358(94)90025-6)
- Klemetti, R., Vuorenmaa, M., Ervasti, E., Helakorpi, S., & Lammi-Taskula, J. (2021). Vauvaperheiden vanhempien kokemat huolet ja muutokset sosiaalisissa suhteissa ja

jaksamisessa koronaepidemian aikana. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 58(3).
<https://doi.org/10.23990/sa.103313>

Klibert, J. J., Langhinrichsen-Rohling, J., & Saito, M. (2005). Adaptive and Maladaptive Aspects of Self-Oriented versus Socially Prescribed Perfectionism. *Journal of College Student Development*, 46(2), 141–156. <https://doi.org/10.1353/csd.2005.0017>

Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The Lancet (British edition)*, 360(9339), 1083–1088. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)11133-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11133-0)

Kykyri, V.-L., (17.9.2020). Tunteet tarttuvat ja yhdistävät. [verkkojulkaisu]. Saatavilla:
<https://jyunity.fi/ajattelijat/tunteet-tarttuvat-ja-yhdistavat/>

Lavi, I., Manor-Binyamini, I., Seibert, E., Katz, L. F., Ozer, E. J., & Gross, J. J. (2019). Broken bonds: A meta-analysis of emotion reactivity and regulation in emotionally maltreating parents. *Child abuse & Neglect*, 88, 376–388. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.11.016>

Lavi, I., Ozer, E. J., Katz, L. F., & Gross, J. J. (2021). The role of parental emotion reactivity and regulation in child maltreatment and maltreatment risk: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 90, 102099. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.102099>

Lawson, M., Piel, M. H., & Simon, M. (2020). Child Maltreatment during the COVID-19 Pandemic: Consequences of Parental Job Loss on Psychological and Physical Abuse Towards Children. *Child Abuse & Neglect*, 110(Pt 2), 104709. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104709>

Lee, M. A., Schoppe-Sullivan, S. J. & Kamp Dush, C. M. (2012). Parenting perfectionism and parental adjustment. *Personality and Individual Differences*. 52(3), 454–457. <https://doi.org.ezproxy.jyu.fi/10.1016/j.paid.2011.10.047>

Lowell, A., & Renk, K. (2017). Predictors of Child Maltreatment Potential in a National Sample of Mothers of Young Children. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 26(4), 335–353. <https://doi.org/10.1080/10926771.2017.1299825>

- McRae, K., & Gross, J. J. (2020). Emotion Regulation. *Emotion (Washington, D.C.)*, 20(1), 1–9. <https://doi.org/10.1037/emo0000703>
- Metsämuuronen, J. (2011). Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: E-kirja opiskelijalaitos. International Methelp, Booky.fi.
- Mikolajczak, M., Brianda, M. E., Avalosse, H., & Roskam, I. (2018). Consequences of parental burnout: Its specific effect on child neglect and violence. *Child Abuse & Neglect*, 80, 134–145. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.03.025>
- Milner, J. S., Crouch, J. L., McCarthy, R. J., Ammar, J., Dominguez-Martinez, R., Thomas, C. L., & Jensen, A. P. (2022). Child physical abuse risk factors: A systematic review and a meta-analysis. *Aggression and Violent Behavior*, 66. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2022.101778>
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: A systematic review and meta-analysis. *PLoS Medicine*, 9(11), e1001349. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001349>
- Rodriguez, C. M., Lee, S. J., Ward, K. P., & Pu, D. F. (2021). The Perfect Storm: Hidden Risk of Child Maltreatment During the Covid-19 Pandemic. *Child Maltreatment*, 26(2), 139–151. <https://doi.org/10.1177/1077559520982066>
- Rudolph, S. G., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2007). Perfectionism and Deficits in Cognitive Emotion Regulation. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 25(4), 343–357. <https://doi.org/10.1007/s10942-007-0056-3>
- Rutherford, H. J., Wallace, N. S., Laurent, H. K., & Mayes, L. C. (2015). Emotion regulation in parenthood. *Developmental Review*, 36, 1–14. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2014.12.008>
- Seddighi, H., Salmani, I., Javadi, M. H., & Seddighi, S. (2021). Child Abuse in Natural Disasters and Conflicts: A Systematic Review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(1), 176–185. <https://doi.org/10.1177/1524838019835973>

- Sharma, S., Wong, D., Schomberg, J., Knudsen-Robbins, C., Gibbs, D., Berkowitz, C., & Heyming, T. (2021). COVID-19: Differences in sentinel injury and child abuse reporting during a pandemic. *Child Abuse & Neglect*, 116, 104990. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.104990>
- Shorer, M., & Leibovich, L. (2022). Young children's emotional stress reactions during the COVID-19 outbreak and their associations with parental emotion regulation and parental playfulness. *Early Child Development and Care*, 192(6), 861–871. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1806830>
- Smith, M. M., Saklofske, D. H., Stoeber, J., & Sherry, S. B. (2016). The Big Three Perfectionism Scale: A New Measure of Perfectionism. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 34(7), 670–687. <https://doi.org/10.1177/0734282916651539>
- Sorkkila, M., & Aunola, K. (2020). Risk Factors for Parental Burnout among Finnish Parents: The Role of Socially Prescribed Perfectionism. *Journal of Child and Family Studies*, 29(3), 648–659. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01607-1>
- Sorkkila, M., & Aunola, K. (2022). Resilience and Parental Burnout Among Finnish Parents During the COVID-19 Pandemic: Variable and Person-Oriented Approaches. *Family Journal*, 30(2), 139–147. <https://doi.org/10.1177/10664807211027307>
- Stith, S. M., Liu, T., Davies, L. C., Boykin, E. L., Alder, M. C., Harris, J. M., Som, A., McPherson, M. & Dees, J. (2008). Risk factors in child maltreatment: A meta-analytic review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 14(1), 13–29. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2006.03.006>
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2020). Rikos- ja pakkokeinotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-9151. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 4.12.2022].
Saataavilla: http://www.stat.fi/til/rpk/2020/15/rpk_2020_15_2021-06-01_tie_001_fi.html
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2021a). Rikos- ja pakkokeinotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-9151. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 4.12.2022].
Saataavilla: <https://www.stat.fi/julkaisu/cktocg0y01p8v0b00pnkr0hu6>

- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2021b). Väestön koulutus rakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-4586. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 14.3.2023]. Saatavilla: <https://stat.fi/tilasto/vkour>
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2021c). Perheet [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-3215. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 14.3.2023]. Saatavilla: <https://stat.fi/julkaisu/cku2jk59k8sbo0c58x6z45mhx>
- Särkelä, L. & Siltaniemi, A. 2020. Ensi- ja turvakotien liiton nettikysely lapsiperheille koronatilanteen aiheuttamista ongelmista. Tulokset ja johtopäätökset. Ensi- ja turvakotien liitto. [Viitattu 11.1.2023] <https://ensijaturvakotienliitto.fi/wp-content/uploads/2020/05/Ensi-ja-turvakotien-liiton-lapsiperheiden-koronakyselyn-raportti-19.5.2020.pdf?x91218>
- Teicher, M. H., & Samson, J. A. (2013). Childhood Maltreatment and Psychopathology: A Case for Ecophenotypic Variants as Clinically and Neurobiologically Distinct Subtypes. *The American Journal of Psychiatry*, 170(10), 1114–1133. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2013.12070957>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (8.6.2022). Lapsiin kohdistuva väkivalta. Saatavilla: [Lapsiin kohdistuva väkivalta - THL](#)
- Tiili, A., Paasivirta, A., Kuokkanen, J., Eriksson, P. & Nelimarkka S. (2020). Koronan vaikutukset lastensuojeluun. Tutkimuksesta tiiviisti 34/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-597-1>
- Van Bakel, H., Bastiaansen, C., Hall, R., Schwabe, I., Verspeek, E., Gross, J. J., . . . Roskam, I. (2022). Parental burnout across the globe during the COVID-19 pandemic. *International Perspectives in Psychology: Research, Practice, Consultation*, 11(3), 141–152. <https://doi.org/10.1027/2157-3891/a000050>
- Vinkers, C. H., van Amelsvoort, T., Bisson, J. I., Branchi, I., Cryan, J. F., Domschke, K., Howes, O. D., Manchia, M., Pinto, L., de Quervain, D., Schmidt, M. V., van der Wee, N. J. (2020). Stress resilience during the coronavirus pandemic. *European Neuropsychopharmacology*, 35, 12–16. <https://doi.org/10.1016/j.euroneuro.2020.05.003>

WHO. (2020). Addressing violence against children, women and older people during the COVID-19 pandemic: key actions, 17 June 2020 (No. WHO/2019-nCoV/Violence_actions/2020.1). World Health Organization.

WHO (1999), Consultation on Child Abuse Prevention (1999: Geneva, Switzerland), World Health Organization. Violence and Injury Prevention Team & Global Forum for Health Research. (1999). Report of the Consultation on Child Abuse Prevention, 29–31 March 1999, WHO, Geneva. World Health Organization. Saatavilla: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/65900>

Xie, Y., Kong, Y., Yang, J., & Chen, F. (2019). Perfectionism, worry, rumination, and distress: A meta-analysis of the evidence for the perfectionism cognition theory. *Personality and Individual Differences*, 139, 301–312. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.11.028>

Zhang, Y., Zhang, H., Ma, X., & Di, Q. (2020). Mental Health Problems during the COVID-19 Pandemics and the Mitigation Effects of Exercise: A Longitudinal Study of College Students in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(10), 3722. <https://doi.org/10.3390/ijerph17103722>